

**ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞMEYE EK ÇOCUK SATIŞI, FAHİŞELİĞİ VE
PORNOGRAFİSİNE İLİŞKİN İHTİYARİ PROTOKOLÜ
İLK ÜLKE RAPORU**

GİRİŞ

Ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) 1990 yılında imzalanmış, 1994 yılında onaylanmış ve 1995 yılında Resmi Gazete’ de yayımlanarak 2054 sayılı yasa ile iç hukuk kuralına dönüşmüştür. ÇHS’nin ilke ve hükümlerinin uygulanmasının izlenmesinden sorumlu “Koordinatör Kurulu” olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) görevlendirilmiştir.

ÇHS’nin 34. ve 35. maddeleri “Taraf Devletlerin fuhuş ve pornografi dahil, çocuğu cinsel sömürü ve suistimalden koruyacakları ve çocukların satışı, kaçırmaya ve fuhuşa konu olmalarını önlemek üzere her türlü çabayı göstermek Devletin görevidir” demektedir. Bu ek ihtiyari protokol söz konusu maddelerin hayata geçirilmesine yönelik uygulamalara açıklık kazandırdığı, konuya toplumsal duyarlılık ve bilincin artırılması ile mevcut yasaların uygulanmasının sağlanması, uluslar arası düzeyde konunun daha geniş çaplı ele alınmasını sağlayıcı tedbirleri içermektedir.

Söz konusu Ek Protokol, Çocuk Satışı, Fuhuşu ve Pornografisi ile tanımlamaları içermekte ve Taraf Devletlerin konuya ilişkin ulusal ve uluslararası önlemler alınmasını gerektirmektedir.

Protokolün içerdiği bir diğer konuda evlat edinmeye ilişkin uygulamalarda uluslararası yasal anlaşmaların ihlaline sebebiyet verilmemesine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

Ek Protokol’de yer alan çocuk satışı, fuhuşu ve pornografisinde tanımlandığı gibi, çocuğun cinsel istismar amacıyla sunulması, kar amacıyla çocuğun organlarının transfer edilmesi, çocuğun işçi olarak çalışmaya zorlanması amacıyla kabulü, evlat edinmedeki ihlaller ve yukarıda sözü edilen eylemlerde yer alma veya katılma halinde taraf devletlerin bu kişilerin cezalandırılmasına ilişkin yasal düzenlemelerinin yapılması beklenmektedir.

Bu suçların mağdurlarının psikolojik ve fiziksel olarak iyileştirilmesine ilişkin yardımların sağlanmasına yönelik düzenlemelerin yapılması taraf devletlerce sağlanmalıdır.

Raporun hazırlık aşamasında tüm valiliklere yazılan yazı ile bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşları saptanmaya çalışılmıştır. Ülkemizde çocuk alanında çalışan pek çok STK olmasına karşın konunun çok az sayıda STK'nın tarafından çalıştığı bilinmektedir. Ancak, üniversite bünyelerinde ilgili ana bilim dalları ile oluşturulan çocuk ihmali ve istismarı birimleri ve baroların çocuk hakları komisyonlarının alanla ilgili çalışmaları bulunmaktadır. SHÇEK Genel Müdürlüğü koordinasyonunda; ilgili Bakanlıklar, Üniversiteler, Barolar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan 31 kişilik bir komisyon ile raporun hazırlık çalışmaları başlatılmış olup, toplantılarda alınan kararlar doğrultusunda ilgili kişilerin ve STK'ların katılımı sağlanarak gerekli bilgiler alınmıştır. Ayrıca, ülke çapında konu ile ilgili profesyoneller internet aracılığı ile bilgi ve görüşleri ile katkıda bulunmuşlardır.

Çalışma, Mevcut Durum, Yasal Düzenlemeler ve İnternet olmak üzere 3 alt komisyon tarafından sürdürülmüştür.

Taraf Devletlerin sunmakla yükümlü oldukları ilk rapora ilişkin ilkelere uygun olarak hazırlanan rapor;

MADDE 1:

Ülkemizde mevcut yasalar çocuk pornografisi, çocuk fuhuşu ve çocuk satışına ilişkin yasaklayıcı hükümler içermektedir. Bunun yanı sıra 5237 Türk Ceza Kanunu daha etkin yaptırımlar getirmektedir.

MADDE 2:

[Türk Ceza Kanunu'nun 80, 94, 96, 102, 103, 104, 105, 109, 226, 227, 231 ve 234. inci maddelerinde çocuk satışı, çocuklara karşı cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı,](#)

çocuk fahişeliği ve çocuk pornografisi ayrı bir suç türü olarak kabul edilip, tanımları yapılmıştır.

MADDE 3

a) Protokolün iç hukukta uygulanabilmesi için Anayasanın 90. maddesinde gerekli değişiklikler yapılmış olup, İç hukukta doğrudan uygulanabilmesine olanak tanımaktadır.

b) Söz konusu Protokolün herhangi bir maddesine çekince konulmamıştır.

c) Konuyla ilgili çalışmalar, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki işbirliği; Merkezde Bakanlıklar bölgelerde ise ilgili Bakanlıkların taşra teşkilatlarının çalışma alanlarına ilişkin koordinasyonu ile gerçekleştirilmektedir. Söz konusu işbirliği; eğitim seminerleri, sempozyumlar, kongreler ve projeler şeklinde yürütülmektedir.

Sözleşmenin uygulanmasının izlenmesinden sorumlu “Koordinatör Kuruluş” olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü görevlendirilmiştir.

Söz konusu Ek Protokole ilişkin olarak koordinasyon görevi merkezde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü İller düzeyinde İl Sosyal Hizmetler Müdürlüklerine verilmiştir.

Koordinatör Kuruluş olan Genel Müdürlüğümüzün Çocuk Haklar Sözleşmesi'nin ulusal düzeyde izlenmesi ve gerekli eşgüdüm çalışmalarının yürütülmesine ilişkin esasların belirlendiği 26 Mayıs 2000 tarih ve 14 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile “Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Üst Kurul ve Alt Kurul”u oluşturulmuştur.

d) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu koordinatörlüğünde alanla ilgili tüm kamu ve Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) dahil olduğu Ulusal Eylem Planı'nda, 2005-2015 yılları arasında eğitim başlığı altında ihtiyaç gruplarının, profesyonellerin, toplum liderlerinin ve kitle iletişim araçları ile toplumun eğitimi hedeflenmiş, sorumlu ve işbirliği

yapılacak kuruluşlar belirlenmiştir. Ulusal Eylem Planı kapsamında, isteğe Bağlı Protokol hükümlerinin uygun yöntemler kullanılarak çocuklar ve ana-babalar da dahil geniş çaplı bir biçimde halka duyurulması, eğitimi ve öğretimi planlanmıştır.

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi anne, baba, öğretmen ve çocuktan sorumlu tüm yetişkinler için cinsel istismarın önlenmesi konusunda el kitapçığı hazırlanmıştır.

Çanakkale Valiliği İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Toplum Merkezi Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği tarafından “Çocuklara Yönelik Cinsel Tacizi Engelleme Dünya Günü” nedeniyle faaliyetler düzenlenmiştir.

İzmir Valiliği bünyesinde Çocuk Hakları Yürütme Kurulu Çocuk ve Aile Komisyonu, Çocuk İstismarı ve İhmali Alt Komisyonu çalışmaları bulunmaktadır.

On dokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü Üniversite Tıp fakültesi dergisinde ve yerel basında toplumsal duyarlılığı artırmak ve bilgilendirme amaçlı konuya ilişkin çeşitli yazıların yayımlanması sağlanmıştır.

Ege Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana bilim Dalı çocuk istismarı ve ihmalinin sağlık personeli ve toplumun tüm bireyleri tarafından tanınması ve önlenmesine yönelik eğitim çalışmaları yapılmaktadır. “Ege Üniversitesi Tıp fakültesi Çocuk İstismarı ve İhmali İzleme ve Önleme Komisyonu” oluşturulmuştur.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Toplum Merkezlerinde Çocuk Haklar Sözleşmesi ve Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili olarak toplumun bilgilendirilmesi, Çocuk haklarının korunması, konunun ulusal biçimde ele alınmasını sağlamak amacıyla; 1-4 Kasım 2001 tarihleri arasında, 39 meslek elemanının (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimci) katılımıyla eğitici eğitimi gerçekleştirilmiştir. Eğiticiler tarafından 8 ilde uygulanan Program ile 520 çocuğa eğitim verilmiştir.

2003-2004 öğretim yılında çocuk haklarına ve cinsiyete duyarlı ilköğretim okulları oluşturmak amacıyla; çocuk hakları eğitim modülü, risk altındaki çocuklar, cinsiyet duyarlılığı eğitim modülleri hazırlanmıştır. Risk altındaki çocuklara yaklaşım ve iletişim stratejileri, alınacak önlemler, rehberlik özelliklerinin yer aldığı bu modüller öğrenci, öğretmen ve aileler için hazırlanmıştır.

İlköğretim okullarında sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler tarafından özellikle ergenlik döneminde bulunan öğrencilere cinsiyete duyarlı, pornografik öğeler içeren internet sitelerinin olumsuz etkileri konusunda eğitim verilmektedir.

Jandarma Genel Komutanlığı tarafından çocukların cinsel faaliyet için kandırılması ve zorlanmasını, fuhuş veya pornografik nitelikli gösterilerde kullanılmasını önleyici çalışmalar yapılmaktadır.

e) B.M. Mülteciler Yüksek Komiserliği, Sivil Toplum Kuruluşları, Barolar ve Güvenlik güçlerine, iltica kapsamında çocuk kaçırma ve çocuk pornografisi konusunda dört eğitim gerçekleştirmiş olup, eğitimler devam etmektedir.

Adalet Bakanlığı'nca da bu tip suçların yoğun olduğu bölgelerdeki hakim ve savcılara yönelik eğitim amaçlı üç çalışma yapılmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

Söz konusu ek protokolün imzalanması ve onaylanması süreci koordinatör kuruluş aracılığı ile ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere ve valiliklere duyurulmuştur.

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi tarafından, öğretmen ve rehber öğretmenlere Çocuk Hakları ve Çocuk İstismarı, Adli Tıp Uzmanlarına Çocuk İhmali ve İstismarının Önlenmesi konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır.

Ülkemizde 2004 yılı itibarı ile Ankara, İzmir, Diyarbakır, Gaziantep, Antalya, Adana ve Mersin'de toplam 11 Gençlik Danışma ve Sağlık Hizmet Merkezi oluşturulmuştur.

Merkezlerde çalışan sağlık personeline hizmet sunumu öncesi 10 gün süreli pratik ve teorik içerikli eğitim verilmiştir.

Nisan 2002 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ilgili personel ile 20 ilden seçilen 40 rehber öğretmene; Çocuk Hakları Sözleşmesi, iç hukukta uygulamalar, çalışan çocuklar, çocukların sömürülmesine ilişkin alınacak önlemler, çocukların fuhuştan ve pornografiden korunması ile ilgili 5 günlük eğitim düzenlenmiştir.

Mayıs 2004 ayı içerisinde, Ankara, İzmir ve Van illerindeki 25 ilköğretim okulundan seçilen 150 yönetici, rehber öğretmen ve ilköğretim müfettişine çocuk haklarına duyarlı okul, risk altındaki çocuklarla iletişim, çocuk dostu okul içerikli eğitim verilmiştir.

29 Mayıs 2004 tarihinde çeşitli illerden seçilen 30 rehber öğretmene risk altındaki çocuklarla iletişim, çocuk fuhşu, çocuk pornografisini önleme, aile ile iletişim teknikleri, bu duruma maruz kalan çocuklara yaklaşım ve rehberlik hizmetleri, çocukların sömürülmesinin engellenmesi, bu çocuklara yaklaşım teknikleri ile ilgili eğitim verilmiştir.

Çocuk işçiliğinin, çocukların sömürülmesinin önlenmesi amacıyla; bu konu Millî Eğitim Bakanlığı 5 yıllık çalışma programına alınmış, 2002 yılında Bakanlık ile İşçi Sendikaları işbirliğinde "Sokakta Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi" uygulamaya konulmuş ve 250 öğretmen eğitime alınmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş kurulu Başkanlığı tarafından İzmir' de yürütülen "Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi Projesi" inde, çalışan çocukların eğitim kapasitelerinin arttırılmasında, öğretmenlerin çocuklara gösterdikleri ilginin ve bu konudaki deneyimlerinin öneminden yola çıkarak, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içerisinde İzmir' de 250 öğretmene yönelik eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Eğitim programında; çocuk hakları, çalışan çocukların psiko-sosyal durumları, ailevi özellikleri,

eğitim kapasitelerinin artırılması ve iletişim yöntemleri yer almış, iş müfettişleri ve öğrenenler deneyimleri ve bilgi birikimlerini paylaşmışlardır.

“Avrupa’da Sağlığı Geliştiren Okullar Projesi” kapsamında 81 ilde 94 ilköğretim okulundaki öğretmenlere çocuk hakları konusunda eğitim verilmiştir.

Jandarma Çocuk Merkezlerinde görev yapan personel, göreve başlamadan önce İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Adli Tıp Enstitüsü’nde çocukların korunması, çocuk psikolojisi ve iletişim konularında 9 hafta süreli özel eğitimden geçirilmiştir. Uygulamada belirlenen ihtiyaçlar da dikkate alınarak, personelin eğitimi konusunda Adli Tıp Enstitüsü ile işbirliği çalışmalarına devam edilmektedir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü Fakültesi öğrencilerine “Çocuk İstismarı ve İhmali” dersi konulmuştur. Adli Tıp Ana Bilim Dalı öğrencilerine Adli Tıp Dersi içerisinde “Çocuk İhmali ve İstismarı” başlığı altında incelenmiş olup, bu tip olguların tanınması ve muayenesinde hekimin izleyeceği yollar anlatılmıştır. Halk Sağlığı stajı içerisinde tüm intörn doktorlara “Çocuk İstismarı ve İhmali” ana başlığı altında konular işlenmektedir.

İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Adli Bilirkişilik görevi yapanları kapsayan “Eğitici Eğitimi” yapılmıştır (Nisan 2003). Mayıs 2002 Sosyal Pediatri Bilim Dalı’nın öncülüğünde “Çocuk İstismarı Çalışma Grubu” interdisipliner 24 kişiden oluşturulmuştur.

Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, 2003 yılında UNICEF ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun düzenlediği, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı merkezlerde sokakta yaşayan çocuklarla çalışan uzmanlara yönelik eğitim çalışması kapsamında cinsel istismara maruz kalan çocuklara psiko-sosyal yaklaşım, madde bağımlılığına yaklaşım, öfke kontrolü konularında kısa eğitim çalışmaları yürütmüştür.

Emniyet Genel Müdürlüğü Branş Yönergesinin yürürlüğe girmesinin ardından ilk etapta kurs görmüş personelden 761 personelin branşa aktarımı yapılmıştır. Branşa aktarılan 761 personelden 2003 yılında atamaya tabii olan 141 Çocuk Polisi Branşlı personelin atama planlaması yapılmıştır. 2003 yılında ülke genelinde 16 ilde kurs düzenlenerek 554 personele kurs verilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü 13.04.2001 tarihinden itibaren Çocuk Polisi hizmet içi kursu düzenlenmeye başlanmış ve bugüne değin Türkiye genelinde toplam 1676 Personel eğitim almıştır. Eğitim faaliyetleri ve Şube Müdürlüklerinin yeniden yapılandırılması ülke genelinde devam etmektedir.

Çocuk Polisi Hizmet içi eğitimlerinde kullanılmak üzere “Çocuk Polisi Hizmet içi, Küçükleri Koruma Hizmet içi Eğiticilerin Eğitimi El Kitabı” ile İNTERPOL Genel Sekreterliği ile işbirliği içerisinde “Çocuklara Karşı İşlenen Suçlarla İlgili Uzman Görevliler İçin İnterpol İyi Uygulamalar El Kitabı” hazırlanmış ve ilgili yerlere dağıtımı yapılmıştır.

f) Adalet Bakanlığı’nda çocuklarla ilgili iç mevzuattaki düzenlemelerin durumunun tespiti, uluslararası sözleşmelere uygunluğunu araştırmak ve çıkacak sonuçları kanun tasarisına dönüştürmek üzere, 2003 yılında bir komisyon kurulmuştur. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun koordinatörlünde Adalet Bakanlığı ve UNICEF ile , BM Çocuk Haklar Sözleşmesinin İç Hukuka Uygunluğu Hakkında ikinci çalışma yapılmış olup, rapor basılma aşamasındadır.

Ülkemizde halen ÇHS Uygulama Denetim Listesinin ikincisinin hazırlanması süreci devam etmektedir. Bu süreçte, ÇHS nin maddeleriyle birlikte ek protokole ilişkin ülke uygulamaları, karşılaşılan güçlükler ve güçlüklerin çözümlenmesine ilişkin öneriler de belirlenecektir.

İnternet Boyutuyla İlgili Denetlemeler İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup, ilgili birimler ve çalışmaları aşağıda sunulmaktadır.

Bilişim Suçları Araştırma Büro Amirliği; İnternet Kullanımı ve Bilişim Suçlarının Ülkemizde de dünya ile paralel olarak zamanla artması sebebiyle İnternet ve Bilişim Suçları Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Büro bilişim suçları konusundaki gelişmeleri her yönüyle takip etmekte, bilgisayar sistemlerine izinsiz giriş ve zarar yöntemlerine karşı alınacak tedbirleri araştırmakta, bilişim suçları konusunda yetiştirilecek personelin eğitim standartlarını tespit etmekte ve bilişim suçları konusunda çalışma yapan yerli ve yabancı kuruluşlarla irtibata geçmektedir.

Bilgisayar Suçları ve Bilgi Güvenliği Kurulu: Bilgisayar suçları ve bilgi güvenliği konularında araştırma yapılması ve bu konudaki yasal boşlukların doldurulması amacıyla; Asayiş, Bilgi İşlem, İnterpol, İstihbarat, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele, Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlıkları ve Hukuk Müşavirliğinden konu ile ilgili birer personelden oluşan Bilgisayar Suçları ve Bilgi Güvenliği Kurulu 18.04.1998 tarihinde kurulmuştur.

Bilgisayar Suçları Çalışma Grubu: Bilgisayar Suçları ve Bilgi Güvenliği Kurulu geleceğin en önemli suç türü olması beklenen Bilgisayar Suçları'nın önemine binaen gerek görülen durumlarda Kurul temsilcilerinden birkaçının görevlendirilmesiyle alt çalışma grupları oluşturmaktadır.Çalışma Grubu, hazırladığı Bilişim Suçları Çalışma Grubu Raporunda, Bilgisayar Suçlarının Tasnifi, Daire Başkanlıklarının görevleri ve Bilgisayar Suçları konusunda olay yerinde yapılması gerekenler belirtilmiştir.

Bu çalışmalara halkın katılımını sağlamak ve bu tür sitelerle ilgili şikayetlerini iletebilmeleri için Emniyet Genel Müdürlüğü'nün web sitesinde ihbar adresleri ve kişilerin izleyebilecekleri yasal prosedür konusunda da bilgi yer almaktadır.

Polis teşkilatının karşılaştığı en önemli güçlüklerden biri de, internet üzerinde işlenen suçlarda birden fazla ülke üzerinde bulunabilen geçiş noktaları yada olayın yurt dışındaki bir servis sağlayıcı üzerinden yapılması gibi durumlarda ilgili ülkelerin polis teşkilatları ile uyumlu çalışmayı sağlayacak düzenlemelerin bulunmamasıdır.

1998 yılında Ulaştırma Bakanlığı koordinatörlüğünde İnternet Üst Kurulu (İK) kurulmuş, bu kurul internet kullanımını yaygınlaştırmayı kendine temel amaç olarak alırken, internetin göreceli zararlı etkileri konusunda sektörün co-regulasyon çabalarına katalizör olmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda özellikle, internetin gençler üzerinde olumsuz etkilerine karşı alınabilecek önlemler üzerine de Milli Eğitim Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Servis Sağlayıcı şirket temsilcilerinin ve üniversitelerin yer aldığı bir grupta çalışmalar yürütmektedir.

Ülkemizde internet kullanımı beklenen düzeyde ve yeterlilikte değildir. Bu eksiklik internet kafelerin açılmasıyla bir ölçüde giderilmiştir. İnternet kafelerle ilgili düzenlemeler 30/12/1999 tarih ve 23922 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan "Açılması İzne Bağlı Yerlere Uygulanacak İşlemler Hakkında Yönetmelik" le, belirlenmiştir. Buna göre;

-İnternet bağlantılı bilgisayarların yanı sıra elektronik veya mekanik oyun alet ve makinaları bulundurulmak veya bilgisayarlarda oyun oynatılmak suretiyle, oyun ve eğlence amacına yönelik "oyun yeri" gibi işletilmek istenen yerler için eğitim kurumlarından 200 metre uzaklık şartı aranacak, bu yerlerin izin belgelerinde oyun yeri niteliğinde olduğu belirtilecek ve 18 yaşından küçüklerin girmesine müsaade edilmemesi,

-İnternet üzerinden yayın yapan web sitelerinde, kumar siteleri, bahisler ve pornografik yayın içerikli sitelere girilmemesi için, bilgisayarların bu tür yayınları yapan sitelere kapatılması yönünde gerekli önlemlerin alınması ve her türlü suç unsuru taşıyan

nitelikteki sitelerin kullanılmasına izin verilmemesi hususu hem internet cafe işletmecilerine hem de kullanıcılara uygun şekilde tebliğ edilmesi gerekliliği,

Ayrıca, içeriği kontrol edilemeyen lisanssız ve bandrolsüz her türlü film, bilgisayar yazılımı, bilgisayar ortamında tutulan veri ve bilgisayar oyunlarına ait CD ve benzeri ekipmanların yasa dışı olarak kopyalanması, kiralanması veya kopyalanarak satılmasının yasaklanması da yönetmelikte yer almaktadır

MADDE 4 :

ÇHS' ye ek, söz konusu İhtiyari Protokol, anılan sözleşmenin çocuk satışı, çocuk fahişliği ve çocuk pornografisi ile ilgili hükümlerinin işlerlik kazanması ve söz konusu alanda çocukların haklarının korunması için konunun ulusal ve uluslararası düzeyde daha geniş bir düzeyde ele alınmasını sağlayıcı önlemler içermektedir. Protokol bu konularda ülkemizde toplumsal duyarlılık ve bilincin artırılması ve çocuğu cinsel sömürü ve suistimalden koruyan yasalarımızın uygulanmasının sağlanması bakımından yararlı görülmektedir. Çocuk Haklarının korunmasında evrensel standartlar getiren ve korunmaya muhtaç çocukların bakımı, korunması, ve çeşitli haklarının güvenceye alınması konusunda düzenlemeler içeren Çocuk Hakları Sözleşmesinin çocukların her türlü cinsel sömürü ve suistimalden korunmasına ilişkin 34 ve 35. maddeleri uyarınca sözleşmeye ek olarak hazırlanan ihtiyari protokol çocuk satışı, çocuk fahişliği ve çocuk pornografisinin engellenmesi ile ilgili hükümlerin işlerlik kazanmasını sağlayacaktır.

Bu protokol kapsamına giren çocuklara yönelik yürütülen tüm çalışmalarda, ÇHS de temel haklarının yer aldığı ilkeler de göz önünde bulundurulmaktadır.

Raporun hazırlık aşamasında tüm valiliklere yazılan yazı ile bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşları saptanmaya çalışılmıştır. Ülkemizde çocuk alanında çalışan pek çok Sivil Toplum Kuruluşları olmasına karşın, konu ile çok az sayıda Sivil Toplum Kuruluşunun

ilgilendiği bilinmektedir. Ancak, üniversite bünyelerinde ilgili ana bilim dalları ile oluşturulan çocuk ihmal ve istismarı birimleri ve baroların çocuk hakları komisyonlarının alanla ilgili çalışmaları bulunmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ilgili bakanlıklar, üniversiteler, barolar ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan 31 kişilik bir komisyon ile raporun hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. Toplantılar sırasında ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda ilgili diğer kişilerin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katkısı alınmıştır.

MADDE 5

a) Sunulan rapor ilk olma özelliğindedir. Türkiye tarafından 20.04.2001 tarihinde kabul edilmiştir. Geçen süre zarfında eğitim, bilişim, hukuk gibi alanlardaki eksiklikler belirlenmiş ve bu süreçte hazırlanan gerek kanun gerekse kanun tasarılarında ve eylem planlarında yer almıştır.

20-21 Şubat 2003 tarihlerinde Ankara'da kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra üniversiteler ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katılımı ile gerçekleştirilen İletişim Şurasında oluşturulan internet komisyonu tarafından konuyla ilgili olarak prensip kararları alınmıştır. Bunlar;

Yargı sürecinin içinde çeşitli aşamalarda yer alan görevlilerin eğitime ilişkin programlar uygulanmaya konulmalı, bilişim iletişim teknolojileri alanında delil tespiti, zararlı içeriğin tespiti gibi ihtisas gerektiren konularda özel prosedürler belirlenmeli ve uzmanlık isteyen konularda ihtisas mahkemelerinin tesisine zemin oluşturacak bir biçimde yapılanmanın sağlanmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi gerekli görülmüştür.

İnternet yayıncılığında sakıncalı içerik kavramının uluslararası standartlarda "çocuk pornografisi", "ırkçılık ve şiddet" gibi genel kabul gören kavramlar çevresinde

değerlendirilerek özellikle içerik barındırma hizmeti veren kuruluşlar çerçevesinde bir özetim mekanizmasının kurulmasının desteklenmesi gerekli görülmüştür.

İnternet ve genel olarak bilişim ve iletişim teknolojileri alanında ceza hukuku kapsamında yapılacak düzenlemeler, uluslararası anlayışa uygun, teknolojik gelişimi yansıtabilecek esneklikte, "kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi" nden ve hukuk devleti ilke ve kurallarından ödün vermeden, ilgili tüm kesimlerin geniş katılımına açık bir yapı içinde gerçekleştirilmelidir. Yapılacak yasal düzenlemelerde tanımlar, yetkilendirilen birimler, bu birimlerin görev ve sorumluluk alanları açık ve net bir biçimde belirtilmelidir. Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki suçların araştırılması, soruşturulması ve kovuşturması aşamasında gerçekleştirilecek olan usulü işlemler sırasında yetkililerce, gerekmediği halde özel hayatın gizliliğinin bozulmasına ve iletişim özgürlüğünün kısıtlanmasına yol açabilecek uygulamalar yapılması olasılığı göz önünde tutularak; suç soruşturma ve kovuşturma usullerinin neler olduğunun yasalarla detaylı bir şekilde belirlenmesi ve tüm usulü işlemlerin yargıç kararı ile yargı denetiminde bulunduğu hukuki güvenceye bağlanması esas alınmalıdır. Bu anlayış çerçevesinde [5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile konuya ilişkin düzenlemeler getirilmiştir](#)

Hakim ve savcılardan kolluk kuvvetlerine kadar yargı sürecinin bütün aşamalarında yer alan tüm görevlilerin konuyla ilgili eğitimleri için özel programlar geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 28.05.2003 tarihli İnternet Üzerinde İletişim Özgürlüğü Üzerine Deklarasyonu'nda internet üzerindeki iletişim özgürlüğünün insan haysiyetine, insan haklarına ve başkalarının özellikle de reşit olmamış küçüklerin temel özgürlüklerine zarar vermemesi gerektiği vurgulanmış ve kamu otoritelerinin, sınırlar dikkate alınmaksızın genel bloklama veya filtreleme önlemleri yoluyla kamunun internet üzerindeki

bilgiye veya diğerk iletişimlere erişimine engel olmamaları ancak bu durumun, okullar ve kütüphaneler gibi özellikle küçüklerin erişimine açık yerlerde küçüklerin korunması için filtrelerin kurulumunu engellemediği prensip kararı olarak deklare edilmiştir.

Türk Telekom A.ř. internet kullanıcılarının, internette surf yaparken bazı siteler tarafından otomatik olarak başka sitelere yönlendirilmeleri (yada direk ulaşım talebi) sonucu açılan site içerisinde karşılaştıkları/karşılaşabilecekleri şiddet, kumar, porno, alkol, terör...vb unsurlar taşıyan ve kullanıcıya rahatsızlık veren içeriklerin engellenmesi, özellikle çocukların interneti doğru kullanması konusunda endişelenen ailelerin bu endişelerinin interneti yasaklamadan ama kullanım kurallarının yalnızca ebeveynlerin belirleyebileceği bir model ile giderilmesi, böylece genç beyinlerin kumar, porno...vb zararlı kavramlardan uzak tutulması amacıyla internet içeriğinin denetlenmesi ve filtrelemesi hizmeti gibi bir sorumluluğu bulunmamakla birlikte böyle bir denetlemeyi isteğe bağlı olarak kullanımını sağlayacak bir program geliştirmiştir.

b) İnternet hukuku tüm dünyada tartişılan ve uygulama farklılıklarına sık rastlanan bir alandır. Kişisel özgürlükler ve haberleşme özgürlüğüne zarar verilmeksizin sakıncalı içerik belirleme ve müdahale konusunda ulusal ve uluslararası işbirliğine olanak sağlayacak yapılaşmanın bulunmaması en önemli etmendir. Bu alandaki bir diğer zorluk konuyla ilgili çalışan personelin azlığı ve alt yapı eksikliğidir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin İnternet Üzerinde İletişim Özgürlüğü Deklarasyonu ve Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesinde tanımlanmış olan çerçevede de yer alan; İnternet Servis Sağlayıcıların (ISS) erişim kayıtlarını düzenli tutmamaları, bu kayıtların saklanma sürelerinin yetersiz olması ve standardize edilmemesi ve bu konuda yasal düzenlemenin bulunmaması kısıtlayıcı bir durumdur. Uluslararası kabul görmüş sözleşme,

bildirge ve deklarasyonlar göz önüne alınarak kısa bir sürede gerekli düzenlemelerin yapılması zorunluluğunu getirmektedir.

c) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet ve Sağlık Bakanlığının ayırdıkları bütçeler aşağıda belirtilmiştir. Mili Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Mahalli İdareler tarafından Söz konusu Protokol kapsamına ayrılan özel bir pay bulunmamasıyla beraber, öncelikli ve yoğun olarak çocuğa hizmet veren kurumların çocuğa ayırdıkları genel bütçeler aşağıda belirtilmiştir.

Korunmaya Muhtaç Çocuklara Ayrılan SHÇEK Bütçesi

Milyon TL

Yıllar	Genel Bütçe	Shçek Bütçesi	Shçek Bütçesinin Genel Bütçe İçindeki Oranı %	Aile Ve Çocuk Hizmetlerine Ayrılan Pay	Shçek Bütçesi İçindeki Oranı %
2002	F 98.131.000.000	121.619.000	0.12	55.770.000	%45.8
2003	147.230.170.000	229.993.000	0.15	93.500.000	%40.6
2004	150.658.129.000	297.828.000	0.19	153.609.000	%51.5

Korunmaya Muhtaç Çocuklara Ayrılan SHÇEK Bütçe Dışı Gelirleri

Milyon TL

Yıllar	3418-4760 Sayılı Yasa Uyarınca Elde Edilen Gelirler	Aile ve Çocuk Hizmetlerine Ayrılan Pay	3418-4760 S.Y Uyarınca Elde Edilen Gelirler İçindeki Oranı %
2002	71.395.760	18.449.018	% 25.8
2003	17.543.204	4.086.278	% 23.2
2004	4.991.850	901.722.000	% 18.0

Özürlü Çocuklar Bütçesi, SHÇEK

Milyon TL

Yıllar	Genel Bütçe	SH-ÇEK Bütçesi	SH-ÇEK Bütçesinin Genel Bütçe İçindeki Oranı %	Özürlü Çocuklara Ayrılan Pay	SH-ÇEK Bütçesi İçindeki Oranı %
2002	98.131.000.000	121.619.000	0,12	11.427.000	%9,4
2003	147.230.170.000	228.993.000	0,15	24.441.000	%10,6
2004	150.658.129.000	297.828.000	0,19	36.502.600	%12.2

SHÇEK Genel Müdürlüğü Bütçe Dışı Gelirleri 3418 – 4760 Sayılı Kanun’ a Göre

Milyon TL

Yıllar	3418-4760 Sayılı Yasa Uyarınca Elde Edilen Gelirler	Özürlü Çocuklara Ayrılan Pay	3418-4760 Sayılı Yasa Uyarınca Elde Edilen İçindeki Oranı %
2002	71.395.760	5.905.857	% 8.2
2003	17.543.204	1.320.284	% 7.5
2004	4.991.850	253.123.	% 5.0

Sağlık Bakanlığı

Yıl	Genel Bütçe	Sağlık Bakanlığı Bütçesi		Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması		Temel Sağlık Hizmetleri Bütçesi	
		Tutar	Gen. Büt. %	Tutar	SB Büt. %	Tutar	SB Büt. %
2002	97.831.000.000	2.345.447.691	2,40	52.025.850	2,22		0,00
2003	146.806.170.000	3.570.054.000	2,43	67.392.412	1,89	1.029.350.900	28,83
2004	149.858.129.000	4.787.751.000	3,19	86.682.100	1,81	1.515.444.300	31,65

Sağlık Bakanlığı Bütçesi (Milyon TL)

YILLAR	39/A		39/B	
	AÇSAP	TSH	AÇSAP	TSH
2001		3.323.000.000	74.440.000	398.376.930
2002	177.000.000	2.048.528.000	2003/5142 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (0) sıfırlanmıştır.	
2003		2.281.258.833		

3418 Sayılı Kanuna göre (Bin TL) *****

**ADALET BAKANLIĞI CEZA TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE MAHKUM ÇOCUKLAR İÇİN
GÖNDERİLEN ÖDENEKLER**

Yıllar	Genel Bütçe	AB Bütçesinin Genel Bütçe İçerisindeki		Çocuklara Ayrılan Bütçenin CTE Bütçesi İçindeki		Çocuklara Ayrılan AB Bütçesi İçindeki		Çocuklara Ayrılan AB Bütçesi İçindeki	
		TUTARI	ORANI (%)	TUTARI	ORANI (%)	TUTARI	ORANI (%)	TUTARI	ORANI (%)
2002	98.100.000.000.000.000	808.141.000.000.000	0,82	303.424.000.000.000	37,55	4.037.000.000.000	1,33	4.037.000.000.000	0,57
2003	146.485.000.000.000.000	1.114.931.000.000.000	0,76	365.727.500.000.000	32,8	4.941.750.000.000	1,35	4.941.750.000.000	0,44
2004 *	150.658.129.000.000.000	1.368.435.000.000.000	0,91	509.254.000.000.000	37,21	5.019.128.000.000	1,97	5.019.128.000.000	0,73

* 2004 Yılı ödenekleri ilk altı ayda gönderilen ödeneklerden oluştuğundan 2004 yılı yüzdeler dilimi yıl bazından tahmini olarak verilmiştir.

d) Emniyet Genel Müdürlüğünün 1998-2001 yılı istatistiklerinde yasadışı yayınlar bölümünde; %40 oranında görülen çocuk pornografisi İnterpol aracılığı ile gelmektedir. %25 ise; internet cafe vb. ortamlarda pornografik içeriklerin gösterimi ve CD'lerinin satımından oluşmaktadır.

Yine Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre; ülkemizde en çok karşılaşılan Bilişim Suçları arasında özellikle pornografik içerikli CD kopyalamak ve satmak yer almaktadır.

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şahsa Karşı İşlenen Suçlar) 2002 Yılı

SUÇ TÜRÜ	ŞÜPHELİ SAYISI				MAĞDUR SAYISI											
	YAKALANAN		FİRARI		ÖLÜ				YARALI				DİĞER			
	T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Çocuk Kaçırma	4	7	1	1	0	0	0	0	1	6	0	0	28	20	1	0
Rehin Alma	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Tehdit	20	385	1	7	0	0	0	0	13	22	1	0	77	116	5	0
Aile Fertlerine Kötü Muamele	19	69	0	3	0	0	0	0	236	187	1	0	114	58	2	0
Hakaret ve Sövme	19	87	0	1	0	0	0	0	5	5	1	1	33	18	0	0
Müstehcen Hareketler	3	183	0	1	0	0	0	0	36	11	0	0	390	64	0	0
Irza Geçmek	12	303	0	12	1	0	0	0	86	60	0	0	252	64	3	1
Irza Tasaddi	4	169	0	2	0	0	0	0	24	32	0	0	154	84	2	0
Evlenme Vaadiyle Kızlık Bozma	1	67	0	1	0	0	0	0	69	1	0	0	181	4	1	0
Fuhşa Teşvik, K.Ticaret ve Aracılık	39	62	2	1	0	0	0	0	5	0	2	0	63	3	6	0

ÇOCUK OLAYLARI İSTATİSTİK FORMU (Şahsa Karşı İşlenen Suçlar) 2003 Yılı

SUÇ TÜRÜ		ŞÜPHELİ SAYISI								MAĞDUR SAYISI							
		C.Savcılığına Sevk		Firari		Ölü				Yaralı				Diğer			
		T.C.Uyruklu		T.C.Uyruklu		T.C.Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu		T.C. Uyruklu		Yabancı Uyruklu	
		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı		18 yaş ve Altı	
		K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E
Genel Adab ve Aile Nizamı ile Şahıs Hürriyeti Aleyhine Suçlar	Kız-Kadın, Erkek Kaçırma	31	536	12	83	0	0	4	1	264	74	0	4	1760	32	9	0
	Çocuk Kaçırma	2	29	0	0	0	0	0	0	10	5	0	0	54	21	0	1
	Rehin Alma	0	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Tehdit	22	467	0	10	0	0	0	0	11	34	0	0	83	129	0	1
	Aile Fertlerine Kötü Muamele	15	72	0	2	0	2	0	0	239	144	0	3	141	79	5	0
	Hakaret ve Sövme	11	109	0	3	0	0	0	0	3	3	0	1	26	14	2	0
	Müstehcen Hareketler	10	172	0	4	0	0	0	0	17	6	0	0	365	67	1	0
	İrza Geçmek	17	305	1	13	0	0	0	0	100	50	2	0	332	95	0	0
	İrza Tasaddi	1	156	1	2	0	0	0	0	39	24	1	2	166	100	2	0
	Evlenme Vaadiyle Kızlık Bozma	2	46	2	0	0	0	0	0	48	0	0	0	190	2	0	0
Fuhşa Teşvik, K.Ticaret ve Aracılık	29	83	6	3	0	0	0	0	6	1	2	0	56	2	7	0	

2004 YILI İÇİNDE ADÖLESAN MERKEZLERDE VERİLEN HİZMETLER

HİZMETLER	BAŞVURAN SAYISI	MUAYENE SAYISI	DANIŞMANLIK SAYISI	RUHSAL DANIŞMANLIK SAYISI
Adana 1-2 Nolu	664	316	348	342
Ankara 9 Nolu	1343	926	263	146
Antalya 1 Nolu	727	599	317	
Bursa 2 Nolu	367	235	127	110
Diyarbakır Şehitlik	190	80	116	11
Gaziantep Abdulkadir Konukoğlu	126	74	15	4
İzmir 2 Nolu	499	53	246	266
İzmir 8 Nolu	1486	981	527	367
İzmir 12 Nolu	1925	1566	332	
Mersin M. İnan	585	338	383	116
TOPLAM	7912	5168	2674	1362

2003 ARALIK AYI İTİBARIYLA TİCARİ CİNSEL SÖMÜRÜYE MARUZ KALMIŞ KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK SHÇEK TARAFINDAN SUNULAN HİZMET TÜRLERİ VE ÇOCUK SAYISI

SIRA NO	KURULUŞ ADI	KAPASİTE	ULAŞILAN TOPLAM ÇOCUK SAYISI	OKULA BAŞLATILAN ÇOCUK SAYISI	OKULA DEVAM EDEN ÇOCUK SAYISI	AİLE YANINA DÖNEN ÇOCUK SAYISI	İŞE YERLEŞTİRİLEN ÇOCUK SAYISI	KORUNMA ALTINA ALINAN ÇOCUK SAYISI	MADDE BAĞIMLISI ÇOCUK SAYISI	AİLESİ HAKKINDA SUÇ DUYURUSUNDA BULUNULAN ÇOCUK SAYISI	CEZA ALAN AİLE SAYISI
2	İSTANBUL TAKSİM ÇOCUK VE GENÇLİK MERKEZİ	Yatılı 15	184	1	1	1			3	2	
3	İSTANBUL BAĞÇELİEVLER ÇOGEM	Yatılı 20	12	9	9		1	5	7	1	1

HAKLARINDA KORUMA KARARI ALINAN ÇOCUKLARIN KARAR ALINMA NEDENLERİNE GÖRE DAĞILIMI

NEDENLER	YILLAR					
	2000	%	2001	%	2002	%
Ensest	27	1	39	1	42	1
Ailenin fiziksel ve duygusal istismarı	265	5	425	7	562	10
Aile dışı cinsel istismar	48	1	67	1	49	1

SHÇEK verilerine göre, korunma altına alınma nedenlerinden ensest, ailenin fiziksel ve duygusal istismarı ile, aile dışı cinsel istismar vakalarında dikkat çekici oranda artış olduğu görülmektedir., 2000 yılında ensest, ailenin fiziksel ve duygusal istismarı ile, aile dışı cinsel istismar nedeniyle korunma altına alınan çocuklar, o yıl içinde korunma altına alınan çocukların %7'sini oluşturmaktaydı. 2002 yılında bu oran %12'ye yükselmiştir.

Jandarma kuvvetlerinin tespit ettiği asayiş olaylarında mağdur olan çocuklarla ilgili yapılan incelemede ; 2001 yılında (8.477), 2002 yılında (15.772) ve 2003 yılında ise (19.608) çocuğun asayiş olaylarında suça maruz kaldığı, 2003 yılında Çocukların suça maruz kaldığı olay türleri incelendiğinde; Kız-Kadın-Erkek Kaçırma (1.649), Cinsel suçlar (Müstehcen Hareketler, Irza Geçmek, Irza Tasaddi, Evlenme Vaadiyle Kızlık Bozma, Fuhuşa Teş.Kadın.Tic. ve Aracılık) (735), olayları görülmektedir.

e) Bilişim suçları ve internette çocuk pornografisi ile ilgili 5237 sayılı TCK'da yer alan maddeler.

TCK 243. madde bilişim suçları ile ilgili düzenleme getirmişse de bu madde de çocuk pornografisi ile ilgili bir düzenleme yer almamakta olup,

"Müstehcenlik" başlığı altında düzenlenen 226. maddesinde,

MADDE 226. - (1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,

b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten,

c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden,

d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,

e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,

f) Bu ürünlerin reklamını yapan,

Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(7) Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.” şeklinde,

“Fuhuş” başlığı altında düzenlenen 227. maddesinde;

MADDE 227. - (1) Çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan

on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.

(2) Bir kimseyi fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Fuhşa sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçimin sağlanması, fuhşa teşvik sayılır.

(3) Fuhuş amacıyla ülkeye insan sokan veya insanların ülke dışına çıkmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre cezaya hükmolunur.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlât edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(7) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(8) Fuhşa sürüklenen kişi, tedavi veya terapiye tabi tutulur.”

şeklinde düzenlenmiştir.

Çocuk Pornografisi ile ilgili olarak ülkemizde cezai yaptırımını genel olarak müstehcen yayınları düzenleyen TCK 226. maddesinde düzenlenmiş olup madde bu suçları işleyenlere karşı hapis ve adli para cezasını müyyide olarak içermektedir.

TCK 226. maddesi bu yayınları basın yayın yolu ile yayınlayan ve yayınlanmasına aracılık eden kişilerle ilgili hapis ve adli para cezasını müyyide olarak içermektedir.

Zamanaşımı: 228/1-2 beş yıl, 228/3 on yıl

Madde 134: Özel Hayatın Gizliliği : Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bunun basın ve yayın yoluyla yapılması halinde ceza yarı oranında arttırılır.

Zamanaşımı: On yıl

3984 sayılı yasanın 31. maddesi: Her türlü teknoloji ve her türlü iletişim ortamında yapılacak yayın ve hizmetlerin usul ve esasları Haberleşme Yüksek Kurulu'nun belirleyeceği strateji çerçevesinde üst kurulca tespit edilip, Haberleşme Yüksek Kurulu'nun onayına sunulur. Bu yayın ve hizmetlerin mevzuata uygunluğu üst kurulca denetlenir.

Türkiye'de çocukların cinsel tacizden korunması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nun 11nci Maddesinin (c) bendine göre, "genel adetlere ve ahlaka aykırı film, kayıt, video filmi ve kaseti hazırlayıp satanlar, herhangi bir başvuru veya şikayet olmasa bile engellenirler" denmektedir.

Ticari amaçla ses bandına ve video kasete kayıt yapan gerçek ve hükmi şahıslar, bu bant ve kasetler yayınlanmadan önce bir kopyasını yerel mülki mercilere vermekle yükümlüdürler."

Yukarıda anılan Kanun' un 12nci Maddesinde "genç kız ve kadınların gazino, bar, kafe ve alkollü içki satılan benzer yerler ile banyo, Türk hamamı ve plajlarda çalıştırılmaları yerel mülki mercilerin iznine bağlıdır. 21 yaşından küçük kadın ve erkekler bu tür yerlerde çalıştırılmaz" hükmü yer almaktadır.

Polis, yanlarında anne babaları ve vasileri olsa bile, 18 yaşından küçüklerin bar, kafe ve meyhanelere girmelerini yasaklar.

Türk Ceza Kanunu'nun çocuklara yönelik cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı durumunda uygulanacak cezalarla ilgili maddeleri aşağıda belirtildiği gibidir:

Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitap altıncı bölümünde "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" bölümünde "Cinsel saldırı" başlığı altında;

"MADDE 102. - (1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

(3) Suçun;

a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,

d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.

(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur." şeklinde,

"Çocukların cinsel istismarı " başlığı altında;

"MADDE 103. - (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar,

Anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik:29.06.2005-5377/m.12) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.” şeklinde,

“Reşit olmayanla cinsel ilişki” başlığı altında;

MADDE 104. - (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikâyet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

Ayrıca 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “İnsan ticareti” başlığı altında düzenlenen 80. maddesinde;

“MADDE 80. - (1) Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle

kişileri tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.”

“İşkence ” başlığı altında düzenlenen 94. maddesinde;

MADDE 94. - (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla,

İşlenmesi hâlinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi hâlinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi hâlinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.” şeklinde,

“Eziyet” başlığı altında düzenlenen 96. maddesinde;

“MADDE 96. - (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yukarıdaki fıkra kapsamına giren fiillerin;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe karşı,

İşlenmesi hâlinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” şeklinde,

“Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma” başlığı altında düzenlenen 109. maddesinde;

MADDE 109. - (1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

a) Silâhla,

b) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Üstsoy, altsoy veya eşe karşı,

f) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun mağdurun ekonomik bakımdan önemli bir kaybına neden olması hâlinde, ayrıca bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.” şeklinde,

“Çocuğun soybağını değiştirme” başlığı altında düzenlenen 231. maddesinde;

“MADDE 231. - (1) Bir çocuğun soybağını değiştiren veya gizleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Özen yükümlülüğüne aykırı davranarak, sağlık kurumundaki bir çocuğun başka bir çocukla karışmasına neden olan kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde,

“Kötü muamele” başlığı altında düzenlenen 232. maddesinde;

MADDE 232. - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir şeklinde,

“Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması” başlığı altında düzenlenen 234. maddesinde;

“MADDE 234. - (1) Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan hısmının, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır.” ,

228. maddesinde, çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlanması hâlinde, 2 yıl hapis ve adli para cezası ile cezalandırılacağı,

Çocukların dilencilikte aracı olarak kullanılmasını düzenleyen 229. maddesinde;

“MADDE 229. - (1) Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.”

Şeklinde düzenlenmiştir

.”Medeni Kanun’ un 273 üncü Maddesinde_“Çocuğun bedensel veya zihinsel gelişiminin tehlikede olduğunun belirlenmesi, veya çocuğun manen terkedilmiş olması durumunda, yargıç çocuğu anne ve babasından alarak bir başka ailenin yanına veya kuruma yerleştirme hakkına sahiptir” hükmü yer almaktadır.

Medeni Kanun' un 274üncü Maddesine göre, “Yargıç, velayet görevlerini yerine getiremeyen veya çocuklarını ciddi biçimde ihmal eden anne babanın velayet hakkını ellerinden alabilir.

Velayet hakkı anne babadan alındığında, çocuk için bir vasi tayin edilir. Bu hüküm gelecekte doğacak çocukları da içerir.”

Evlat edinme ile ilgili yasal düzenlemeler Türk Medeni Kanunu'nun 235 – 258inci Maddelerinde ele alınmaktadır. Evlat edinme kişilerin karşılıklı rızası ile ve Sulh Hukuk Mahkemesinin izin kararıyla gerçekleşmektedir.

Ancak, bazen yeni doğan bebekler evlat edinmek amacıyla hastaneden kaçırılmakta, bazen de sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çok çocuklu aileler doğumdan sonra çocuklarını satmaya çalışmaktadır.

Çocuk kaçırma, satma ve çocuk ticareti konusunda Türkiye’de yürürlükte bulunan yasal düzenlemeler Çocuk Haklar Sözleşmesi’ ye uygundur. Türkiye iyileştirilmesi gereken hususları değerlendirmektedir.

Konuyla İlgili Temel Mevzuat:

1. Türk Medeni Kanunu;

B. Kişiliğin korunması

I. Vazgeçme ve aşırı sınırlamaya karşı

Madde 23.- Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamaz.

Yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılması ve nakli mümkündür. Ancak, biyolojik madde verme borcu altına girmiş olandan edimini yerine getirmesi istenemez; maddi ve manevi tazminat isteminde bulunulamaz.

II. Saldırıya Karşı

1. İlke

Madde 24.- Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hakimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.

Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.

2. Davalar

Madde 25.- Davacı, hakimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir.

Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir.

Davacının, maddi ve manevi tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekaletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır.

Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.

Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir.

III. Ad üzerindeki hak

1. Adın korunması

Madde 26.- Adının kullanılması çekişmeli olan kişi, hakkının tespitini dava edebilir. Adı haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini; haksız kullanan kusurlu ise ayrıca maddi zararının giderilmesini ve uğradığı haksızlığın niteliği gerektiriyorsa manevi tazminat ödenmesini isteyebilir.

2. Adın değiştirilmesi

Madde 27.- Adın değiştirilmesi, ancak haklı sebeplere dayanılarak hakimden istenebilir.

Adın değiştirildiği nüfus siciline kayıt ve ilan olunur.

Ad değişmekle kişisel durum değişmez.

Adın değiştirilmesinden zarar gören kimse, bunu öğrendiği günden başlayarak bir yıl içinde değiştirme kararının kaldırılmasını dava edebilir.

D. Çocukların Bakım Ve Eğitim Giderlerini Karşılama

I. Kapsamı

Madde 327.- Çocuğun bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır. Ana ve baba, yoksul oldukları veya çocuğun özel durumu olağanüstü harcamalar yapılmasını gerektirdiği takdirde ya da olağan dışı herhangi bir sebebin varlığı halinde, hakim izniyle çocuğun mallarından onun bakım ve eğitimine yetecek belli bir miktar sarf edebilirler.

II. Süresi

Madde 328.- Ana ve babanın bakım borcu, çocuğun ergin olmasına kadar devam eder.

Çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlüdürler.

II. Dava Hakkı

Madde 329.- Küçüğe fiilen bakan ana veya baba, diğerine karşı çocuk adına nafaka davası açabilir.

Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük için gereken hallerde nafaka davası, atanacak kayyım veya vasi tarafından da açılabilir.

Ayırt etme gücüne sahip olan küçük de nafaka davası açabilir.

IV. Nafaka miktarının takdiri

Madde 330.- Nafaka miktarı, çocuğun ihtiyaçları ile ana ve babanın hayat koşulları ve ödeme güçleri dikkate alınarak belirlenir. Nafaka miktarının belirlenmesinde çocuğun gelirleri de göz önünde bulundurulur. Nafaka her ay peşin olarak ödenir.

Hakim istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.

V. Durumun Değişmesi

Madde 331.- Durumun değişmesi halinde hakim, istem üzerine nafaka miktarını yeniden belirler veya nafakayı kaldırır.

VI. Geçici Önlemler

1. Genel olarak

“Madde 332.- Nafaka davası açılınca hakim, davacının istemi üzerine dava süresince gerekli olan önlemleri alır.

Soy bağı tespit edilirse, davalının, uygun nafaka miktarını depo etmesine veya geçici olarak ödemesine karar verilebilir.

2. Babalığın tespitinden önce

Madde 333.- Babalık davası ile birlikte nafaka istenir ve hakim, babalık olasılığını kuvvetli bulursa, hükümden önce çocuğun ihtiyaçları için uygun bir nafakaya karar verebilir.

VII. Güvence verilmesi

Madde 334.- Ana ve baba nafaka yükümlülüklerini sürekli olarak ve ısrarla yerine getirmezlerse ya da kaçma hazırlığı içinde buldukları, mallarını gelişigüzel harcadıkları veya heba ettikleri kabul edilebilirse hakim, gelecekteki nafaka yükümlülüklerine ilişkin olarak uygun bir güvencenin sağlanmasına veya gerektiğinde diğer önlemlerin alınmasına karar verebilir.

VELAYET

A. Genel olarak

I. Koşullar

Madde 335.- Ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velayeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velayet ana ve babadan alınamaz.Hakim vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velayeti altında kalırlar.

II. Ana Ve Baba Evli İse

Madde 336.- Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanırlar. Ortak hayata son verilmiş veya ayrılık hali gerçekleşmişse hakim, velayeti eşlerden birine verebilir.

Velayet, ana ve babadan birinin ölümü halinde sağ kalana, boşanmada ise çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir.

III. Ana Ve Baba Evli Değilse

Madde 337.- Ana ve baba evli değilse velayet anaya aittir.

Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hakim, çocuğun menfaatine göre, vasi atar veya velayeti babaya verir.

IV. Üvey Çocuklar

Madde 338.- Eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler. Kendi çocuğu üzerinde velayeti kullanan eş diğer eş uygun bir şekilde yardımcı olur; durum ve koşullar zorunlu kıldığı ölçüde çocuğun ihtiyaçları için onu temsil eder.

B. Velayetin kapsamı

I. Genel Olarak

Madde 339.- Ana ve baba, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar. Çocuk, ana ve babasının sözünü dinlemekle yükümlüdür. Ana ve baba, olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanırırlar; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.

Çocuk, ana ve babasının rızası dışında evi terk edemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınmaz. Çocuğun adını ana ve babası koyar.

II. Eğitim

Madde 340.- Ana ve baba, çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişimini sağlar ve korurlar. Ana ve baba çocuğa, özellikle bedensel ve zihinsel özürlü olanlara, yetenek ve eğilimlerine uygun düşecek ölçüde, genel ve mesleki bir eğitim sağlarlar.

III. Dini Eğitim

Madde 341.- Çocuğun dini eğitimini belirleme hakkı ana ve babaya aittir. Ana ve babanın bu konudaki haklarını sınırlayacak her türlü sözleşme geçersizdir. Ergin, dinini seçmekte özgürdür.

IV. Çocuğun Temsil Edilmesi

Madde 342.- Ana ve baba, velayetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcisidirler.

İyi niyetli üçüncü kişiler, eşlerden her birinin diğerinin rızasıyla işlem yaptığını varsayabilirler.

Vesayet makamlarının iznine bağlı hususlar dışında kısıtlıların temsiline ilişkin hükümler velayetteki temsilde de uygulanır.

V. Çocuğun Fiil Ehliyeti

Madde 343.- Velayet altındaki çocuğun fiil ehliyeti, vesayet altındaki kişinin ehliyeti gibidir.

Çocuk, borçlarından ana ve babanın çocuk malları üzerindeki haklarına bakılmaksızın kendi malvarlığı ile sorumludur.

VI. Çocuğun aileyi temsil etmesi

Madde 344.- Velayet altındaki çocuk, ayırt etme gücüne sahip ise ana ve babanın rızasıyla aile adına hukuki işlemler yapabilir; bu işlemlerden dolayı ana ve baba borç altına girer.

VII. Çocuk ile ana ve baba arasındaki hukuki işlemler

Madde 345.- Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukuki işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayyımın katılmasına ve hakimin onayına bağlıdır.

C. Çocuğun korunması

I. Koruma önlemleri

Madde 346.- Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hakim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır.

II. Çocukların yerleştirilmesi

Madde 347.- Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş halde kalırsa hakim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir. Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan

katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine hakim aynı önlemleri alabilir. Ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler Devletçe karşılanır. Nafakaya ilişkin hükümler saklıdır.

III. Velayetin kaldırılması

1. Genel olarak

Madde 348.- Çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hakim aşağıdaki hallerde velayetin kaldırılmasına karar verir:

- Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, özürlü olması, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi.
- Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması. Velayet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır. Kararda aksi belirtilmedikçe, velayetin kaldırılması mevcut ve doğacak bütün çocukları kapsar.

2. Ana Veya Babanın Yeniden Evlenmesi Halinde

Madde 349.- Velayete sahip ana veya babanın yeniden evlenmesi, velayetin kaldırılmasını gerektirmez. Ancak, çocuğun menfaati gerektirdiğinde velayet sahibi

değiştirilebileceği gibi, durum ve koşullara göre velayet kaldırılarak çocuğa vasi de atanabilir.

3. Velayetin Kaldırılması Halinde Ana Ve Babanın Yükümlülükleri

Madde 350.- Velayetin kaldırılması halinde ana ve babanın çocuklarının bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri devam eder.

Ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderler Devletçe karşılanır.

Nafakaya ilişkin hükümler saklıdır.

IV. Durumun Değişmesi

Madde 351.- Durumun değişmesi halinde, çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerin yeni koşullara uydurulması gerekir.

Velayetin kaldırılmasını gerektiren sebep ortadan kalkmışsa hakim, re'sen ya da ana veya babanın istemi üzerine velayeti geri verir.

2-2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu;

Kanunun 3. maddesinin (b) bendinde Korunmaya Muhtaç Çocuk tanımına yer verilmiş ve devam eden maddelerde de korunmaya muhtaç çocuklar hakkında uygulanacak koruma tedbirine ilişkin esas ve usuller hakkında hükümler belirtilmiştir.

Buna göre, Korunmaya Muhtaç Çocuk"; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. Ana veya babasız, ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana ve babası veya her ikisi tarafından terkedilen,

4. Ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen, çocuklardır.

3. Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda bir kısım suçların mağdurunun çocuk olmuş olması fail bakımından suçun nitelikli hali kabul edilmiş ve ceza artırımına gidilmiştir.

Ayrıca Türk Ceza Kanununda aile içinde çocuğun korunması bakımından çocuğu koruyucu hükümlere yer verilmiş ve bir kısım durumlar suç olarak düzenlenmiştir.

“Kötü muamele” başlığı altında düzenlenen;

MADDE 232. - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkında doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.” Hükümü,

“Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlâli” başlığı altında düzenlenen;

MADDE 233. - (1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Velâyet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadî sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddî ve manevî özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlâk, güvenlik ve sağlığını şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” Hükümü yer almaktadır

4. Aile Mahkemeleri Kanunu

Madde 6 Aile mahkemesi, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere görev alanına giren konularda:

1. Yetişkinler hakkında;

a) Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya,

b) Ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan malî yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin gerekli önlemleri almaya,

c) Resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye,

d) Bir meslek edinme kursuna veya uygun görülecek bir eğitim kurumuna vermeye,

2. Küçükler hakkında;

a) Bakım ve gözetime yönelik nafaka yükümlülüğü konusunda gerekli önlemleri almaya,

b) Bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş halde kalan küçüğü, ana ve babadan alarak bir aile yanına veya resmî ya da özel sağlık kurumuna veya eğitimi güç çocuklara mahsus kuruma yerleştirmeye,

c) Çocuk mallarının yönetimi ve korunmasına ilişkin önlemleri almaya,

d) Genel ve katma bütçeli daireler, mahallî idareler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bankalar tarafından kurulmuş teşekkül, müessese veya işletmelere veya benzeri işyerlerine yahut meslek sahibi birinin yanına yerleştirmeye, karar verebilir. Aile mahkemesince verilen bu kararların takip ve yerine getirilmesinde 5 inci Maddeye göre atanan uzmanlardan biri veya birkaçı görevlendirilebilir. Bu kararlara uyulmaması halinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 113/A Maddesi uygulanır.

5. Ailenin Korunması Hakkında Kanun

Madde 1 - Türk Kanunu Medenisinde öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde, Sulh Hukuk Hakimi e' sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir: Kusurlu eşin;

a) Diğer eşe veya çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,

b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer eşe ve varsa çocuklara tahsisi ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya iş yerlerine yaklaşmaması,

c) Diğer eşin, çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,

d) Diğer eş, çocukları veya aynı çatı altında yaşan aile bireylerini iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,

e) Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,

f) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması. yukarıdaki hükümlerin tatbiki maksadıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eşe ihtar olunur. Hakim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak

tedbir nafakasına hükmeder. Birinci fıkraya hükmüne göre yapılan başvurular harca tabi değildir.

Madde 2 - Koruma kararının bir örneği mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararının uygulanmasını zabıta marifetiyle izler. Koruma kararına uyulmaması halinde zabıta, mağdurların şikayet dilekçesi vermesine gerek kalmadan re' sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir. Cumhuriyet başsavcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açar. Bu davanın duruşması yer ve zaman kaybına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır. Fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan eşe ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolünür.

YARGITAY VE DANIŞTAY KARARLARI (EK1)

MADDE 6:

Pek çok eksiği 5237 sayılı TCK gidermistir.

MADDE 6a-b-c

<u>YÜRÜLÜKTEN KALDIRILAN 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN KONUYA İLİŞKİN HÜKÜMLERİ</u>	<u>5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN İLGİLİ HÜKÜMLERİ</u>
<p>1) CİNSEL SÖMÜRÜ IRZA TASADDİ : a)Yaş sınırı : TCK 415 : Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırz ve namusunu tasaddi niteliğinde bir fiil ve harekette bulunursa iki seneden dört seneye kadar hapis cezasına mahkum olur.</p>	<p><u>1) CİNSEL SÖMÜRÜ</u> <u>IRZA TASADDİ</u> <u>a)Yaş sınırı</u> <u>TCK madde 103; Onbeş yaşını tamamlamamış ya da tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş kişilere karşı her türlü cinsel davranış 3 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</u></p>
<p>TCK 416/2 : 15 yaşını bitiren bir kişiye cebir, şiddet, tehdit kullanmak suretiyle ya da akıl veya beden hastalığından, kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullanılan hileli vasıtalarla dolaylı fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan kimsenin ırz ve namusuna tasaddi niteliğinde bir fiil veya harekette bulunursa 3 seneden 5 seneye kadar hapsolünür.</p>	<p><u>Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile ve iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar 3 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</u></p>
<p>b) Ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenler : 415/2 : Her kim 15 yaşını bitirmeyen küçüğün cebir, şiddet, tehdit kullanmak suretiyle ya da akıl veya beden hastalığından, kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullanılan hileli vasıtalarla dolaylı fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan kimsenin ırz ve namusuna tasaddi niteliğinde bir fiil veya harekette bulunursa 3 seneden 5 seneye kadar hapsolünür.</p>	<p><u>b)Ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenler:</u> <u>103/3 : Cinsel istismarın üstsoy , ikinci veya üçüncü derecede kan ve kayın hısmı, üvey baba, evlat edinen ,vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlüğü bulunan kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi durumunda ceza yarı oranında artırılır.</u></p>

<p>417 : Irza tasaddi fiilinin birden fazla kişi tarafından işlenmesi, veli, vasi , mürebbi, öğretmen , terbiye, gözetim ve koruması altına bırakılan kişiler tarafından işlenirse yarısı oranında artırılır.</p>	<p><u>103/4 : Cinsel istismar 15 yaşından küçük bir halde bulunan kimsenin ırz ve namusuna tasaddi niteliğinde bir fiil veya harekette bulunursa 3 seneden 5 seneye kadar hapsolunur.</u></p> <p><u>103/5 :Cinsel istismar sırasında başvuru alan şiddetin kasten yaralamanın ağır sonuçlarına neden olması durumunda ayrıca kasten yaralamadan ceza verilir.</u></p> <p><u>103/6 : Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.</u></p> <p><u>103/7 : Mağdurun bitkisel hayata girmesi ve ölümüne neden olması durumunda ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.</u></p>
<p>C) Zamanaşımı :</p> <p>102/4 : Irza tasaddi suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.</p>	<p><u>C)Zamanaşımı :</u></p> <p><u>69/d : Fiilin işlendiği tarihten itibaren 15 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/6 : Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kişiler tarafından işlenmesi durumunda zamanaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u></p>
<p>IRZA GEÇME</p> <p>a) Yaş sınırı :</p> <p>TCK 414 : Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırzına geçerse beş seneden aşağı olmamak üzere hapis cezasına mahkum olur.</p> <p>TCK 416 : 15 yaşını bitiren bir kimsenin</p>	<p><u>IRZA GECME</u></p> <p><u>a) Yaş sınırı :</u></p> <p><u>103/2 : 15 yaşını bitirmemiş ya da bitirmiş olmasına karşın fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı cinsel istismarın vücuda organ ve sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi</u></p>

<p>cebir şiddet cebir, şiddet, tehdit kullanmak suretiyle ya da akıl veya beden hastalığından, kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullanılan hileli vasıtalarından dolayı fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan kimsenin ırz ve namusuna tasaddi niteliğinde bir fiil veya harekette bulunursa 7 seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.</p>	<p><u>durumunda 8 yıldan 15 yıla kadar hapis cezasına hükm olunur.</u></p>
<p>b) Ağırlaştırıcı nedenler :</p> <p>417 : Irza geçme fiilinin <i>birden fazla kişi</i> tarafından işlenmesi, veli, vasi , mürebbi, öğretmen , terbiye, gözetim ve koruması altına bırakılan kişiler tarafından işlenirse yarısı oranında artırılır.</p> <p>418 : Fiil sonucunda ölüm gerçekleşirse müebbet ağır hapis cezası verilir.</p> <p>Fiil sonucunda mağdurun sağlığı bozulursa , malüliyetine neden olursa cezası yarısı oranında artırılır.</p>	<p><u>b)Ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenler:</u></p> <p><u>103/3 : Cinsel istismarın üstsoy , ikinci veya üçüncü derecede kan ve kayın hısmı, üvey baba, evlat edinen ,vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlüğü bulunan kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi durumunda ceza yarı oranında artırılır.</u></p> <p><u>103/4 : Cinsel istismar 15 yaşından küçük çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda ceza yarı oranında artırılır.</u></p> <p><u>103/5 :Cinsel istismar sırasında başvuru şiddetin kasten yaralamanın ağır sonuçlarına neden olması durumunda ayrıca kasten yaralamadan ceza verilir.</u></p> <p><u>103/6 : Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükm olunur.</u></p>

	<u>103/7 : Mağdurun bitkisel hayta girmesi ve ölümüne neden olması durumunda ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.</u>
c) Zamaşımı : 102 / 3 : Irza geçme suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 10 yılda zamaşımına uğrar.	<u>c)Zamaşımı :</u> <u>66/d : Fiilin işlendiği tarihten itibaren 15 yılda zamaşımına uğrar.</u> <u>66/6 : Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kimseler tarafından işlenmesi durumunda zamaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u>
REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ : a)Yaş sınırı : 416/3 Reşit olmayan kişiyle rızasıyla cinsel ilişki kuran fiil daha ağır cezayı gerektirmiyorsa 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.	<u>REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ :</u> <u>a)Yaş sınırı :</u> <u>104/1 : Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi şikayet üzerine altı aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</u>
b)Ağırlaştırıcı nedenler : 417 : Fiilin birden fazla kişi tarafından işlenmesi, veli, vasi , mürebbi, öğretmen , terbiye, gözetim ve koruması altına bırakılan kişiler tarafından işlenirse yarısı oranında artırılır. 418 : Fiil sonucunda ölüm gerçekleşirse müebbet ağır hapis cezası verilir. Fiil sonucunda mağdurun sağlığı bozulursa , malüliyetine neden olursa cezası yarısı oranında artırılır.	<u>b)Ağırlaştırıcı nedenler :</u> <u>104/2 : Fail mağdurdan 5 yaşdan daha büyük ise şikayet koşulu aranmaksızın cezası iki kat artırılır.</u>

<p>c) Zamanaşımı :</p> <p>102/4 : Reşit olmayanla cinsel ilişki suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.</p>	<p><u>c) Zamanaşımı :</u></p> <p><u>66/e : Filin işlenmesinden itibaren 8 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/6 : Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kişiler tarafından işlenmesi durumunda zamanaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u></p>
<p>FUHŞA TEŞVİK :</p> <p>a) Yaş sınırı :</p> <p>435 :15 yaşından küçüğü kandırarak fuhuşa teşvik eder veya bunun yolunu kolaylaştırırsa iki yıldan az olmamak üzere hapis cezası verilir.</p> <p>15 yaşını doldurmuş olup da 21 yaşını bitirmeyenlere karşı işlenirse 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve para cezasına hükmolunur.</p>	<p><u>FUHŞA TEŞVİK :</u></p> <p><u>a) Yaş Sınırı :</u></p> <p><u>227/1 Çocuğu fuhuşa teşvik eden , bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden ya da aracılık eden kişi 4 yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.</u></p>
<p>b) Ağırlaştırıcı nedenler :</p> <p>435/2 : Kandırma fiili veli, vasi, kardeş, evlat edinen, eş, mürebbi, bakım ve gözetimi üstlenen kişilerden olursa 3 yıldan az olmamak üzere hapis cezası verilir.</p>	<p><u>b)Ağırlaştırıcı nedenler :</u></p> <p><u>227/5 Bu suç eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlat edinen vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, korunma ve gözetim yükümlülüğü, bulunan veya kamu görevlisi veya hizmetin verdiği nüfusu kullanarak işlenmesi durumunda ceza yarı oranında arttırılır.</u></p> <p><u>227/6 Bu suçların bu amaçla kurulmuş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde yarı</u></p>

	<u>oranında artırılır.</u> =
<p>c) Zamanaşımı : 102/4 : Fuhşa teşvik suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.</p>	<p><u>c) Zamanaşımı :</u> <u>66/d : Fiilin işlendiği tarihten itibaren 15 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/6 : Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kişiler tarafından işlenmesi durumunda zamanaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u></p>
<p>ÇOCUKLARIN KAÇIRILMALARI VE SATILMALARI :</p> <p>a)Yaş sınırı : 430 : Her kim cebir, şiddet, tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olmayan kimseyi kaçırrır veya alıkoyarsa beş seneden on seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</p> <p>431 : Kaçırma ve alıkoyma fiili 12 yaşını doldurmamış ise beş seneden az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılır.</p>	<p><u>ÇOCUKLARIN KAÇIRILMALARI VE SATILMALARI :</u></p> <p><u>a)Yaş sınırı :</u> <u>109 : Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak biçiminde hürriyetinden yoksun bırakarak kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.</u> <u>109/f: Bu suç çocuğa karşı veya kendini savunamayacak durumda olan bir kişiye karşı işlenirse ceza bir kat artırılır.</u></p>
<p>b)Ağırlatıcı ve hafifletici nedenler : 430 : Kaçırılan kişinin rızası varsa ceza altı aydan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.</p> <p>432 : Herhangi bir şehevi harekette bulunmadan alıkoyduğu kimseyi ailesine teslim ederse 1</p>	<p><u>b)Ağırlatıcı ve hafifletici nedenler :</u> <u>109/b:Birden fazla kişi tarafından işlenirse</u> <u>109/d: Kamu görevlisinin sağladığı nüfus kötüye kullanmak üzere</u> <u>109/e: Alt soy, üst soyveya eşe karşı işlenirse ceza bir kat arttırılır</u></p>

<p>aydan 6 seneye kadar hapis cezasına hükmolunur.</p> <p>433 : Bu suç evlenmek maksadıya evlenmek maksadıyla işlenmiş ve tecavüz olmamışsa ceza 1/3'ten ½ ye kadar indirilir.</p> <p>434 : Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile evlenme gerçekleşirse cezanın çektirilmesi tecil olunur.</p>	
<p>c) Zamanaşımı :</p> <p>102 / 3 : Çocuk kaçırma suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 10 yılda zamanaşımına uğrar.</p>	<p><u>c) Zamanaşımı :</u></p> <p><u>66/d : Cezanın üst sınırı 5 yıldan fazla ise fiilin işlendiği tarihten itibaren 15 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/e : Cezanın üst sınırı 5 yıldan az ise fiilin işlendiği tarihten itibaren 8 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/6 Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kişiler tarafından işlenmesi durumunda zamanaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u></p>
<p>2) ORGANLARIN KAR SAĞLAMA AMACIYLA NAKLİ :</p> <p>Mevcut ceza yasasında düzenleme yoktur.</p> <p>a)Yaş sınırı :</p> <p>Organ ve Doku Alınması Saklanması ve Nakli hakkında Kanunda düzenlenmiştir</p>	<p><u>2) ORGANLARIN KAR SAĞLAMA AMACIYLA NAKLİ :</u></p> <p><u>a)Yaş sınırı :</u></p> <p><u>91 : Hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın kişiden organ alan kimse 5 yıldan 9 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</u></p>
<p>MADDE 5 - On sekiz yaşını doldurmamış ve</p>	

<p>mümeyyiz olmayan kişilerden organ ve doku alınması yasaktır.</p> <p>MADDE 15 - Bu Kanuna aykırı şekilde organ ve doku alan, saklayan, aşılayan ve nakledenlerle bunların alım ve satımını yapanlar, alım ve satımına aracılık edenler veya bunun komisyonculuğunu yapanlar hakkında, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki yıldan dört yıla kadar hapis ve 50.000 liradan 100.000 liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.</p> <p>b) Ağırlaştırıcı nedenler :</p>	
<p>b) Ağırlaştırıcı nedenler</p>	<p><u>b) Ağırlaştırıcı nedenler :</u></p> <p><u>91/4 :Bu suçların bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.</u></p>
<p>c)102/4: Organ nakli suçları fiilin işlendiği tarihten itibaren 5 yıl geçmekle zaman aşımına uğrar</p>	<p><u>c)Zamanaşımı :</u></p> <p><u>66/d : Fiilin işlendiği tarihten itibaren 15 yılda zamanaşımına uğrar.</u></p> <p><u>66/6 : Bu suçun çocuğa karşı üstsoyu veya bunlar üzerinde hüküm nüfuzu bulunan kişiler tarafından işlenmesi durumunda zamanaşımı çocuğun 18 yaşını doldurmasından itibaren başlar.</u></p>

d) İsteğe bağlı Protokolün 3. madde 1. paragrafında belirtilmemekle birlikte, o taraf devletın ceza kanunlarında suç olarak hüküm altına alınan diğer fiil yada etkinlik bulunmamaktadır.

e) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda tüzel kişilerin sorumluluğu müessesesi düzenlenmiş bulunmaktadır.

f) Madde 5 e de belirtilmiştir.

MADDE 7:

Ülkemizde Evlat edinme hizmetine ilişkin etkili bir denetim mekanizması bulunmamaktadır. Aile Mahkemeleri'nin kurulması, Medeni Kanunda yapılan değişiklikler, uluslararası sözleşmeler dikkate alınarak yeni Ceza Kanunu gerekli düzenlemeler yer almıştır.

Ülkemizde evlat edinme işlemleri Medeni Kanun'un 305 ve 320inci maddeleri ile Kurumumuzun Evlat Edinme Yönergesi kapsamında yürütölmektedir.

Medeni Kanun'un 305inci maddesine göre, evlat edinme işleminin gerçekleşebilmesi için, evlat edinecek tarafından bir yıl süre ile bakılmış ve eğitilmiş olması, evlat edinmenin her halde küçüğün yararına bulunması; 316ıncı madde bağlamında da, her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılması ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınması şartları aranmaktadır.

308inci maddeye göre ise, ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün rızası olmadıkça evlat edinilmesi engellenmiştir.

309uncu ve 310uncu maddelerde küçüğün biyolojik anne-babasının rıza vermeleri için mahkemede beyanlarının tutanağa geçirilmesi zorunlu kılınmış, verilen rızayı geri alma süresi belirlenmiştir.

311inci madde de biyolojik anne-babanın hangi koşullarda rızalarının aranmayacağı açıklanmıştır.

320inci madde ise evlat edinmede aracılık faaliyetlerinin Bakanlar Kurulunca yetki verilen kurum ve kuruluşlarca yapılmasına hükmedilmiş olup, bu faaliyetlere ilişkin hususların tüzükle düzenleneceğine karar verilmiştir. Bu bağlamda evlat edinme işlemlerini fiilen yürüten Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bir Tüzük Taslağı hazırlamış olup taslağın resmileşmesi süreci devam etmektedir.

Tüzüğün yürürlüğe girmesiyle kişiler arası evlat edinmelerde de araştırma yapılması gündeme geleceğinden çocukların korunması için büyük bir adım atılmış olacaktır.

SHÇEK Evlat Edinme Yönergesi ile evlat edineceklerde aranan özellikler ayrıntılarıyla belirlenmiş olup, haklarında araştırma yapılması ve durumlarının belgelendirilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Evlat edinme öncesi ve çocuğun yerleştirilmesiyle başlayan bir yıllık süreçte SHÇEK gerekli araştırmayı yapmaktadır.

Ülkemiz 14.01.2004 tarihinde 5049 kanun no ile çocukların korunması ve ülkelerarası evlat edinme konusunda işbirliğine dair Lahey Sözleşmesi'nin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkındaki Kanun onaylanmış olup, 01.09.2004'de yürürlüğe girecektir.

Söz konusu kanun, her çocuğun kendi ülkesinde ve temel haklarını güvence altına alarak çocukların kaçırılmasının, satılmasının veya ticaretinin önlenmesine dair koruyucu tedbirleri zorunlu tutarak evlat edinmeyi düzenlemektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Evlat Edinme Yönergesi ve hazırlanan tüzük taslağı bahse konu Lahey Sözleşmesi ile uyumludur.

Uluslararası evlat edinmelerde ise (ISS) Uluslararası Sosyal Hizmetler Teşkilatı aracılığı ile evlat edineceklerin dosyaları hazırlanmakta ve bir yıllık bakım süreci ilgili kurum aracılığı ile izlenmektedir.

MADDE 8:

a) İhtiyari Protokolün 3. maddesinin 1. paragrafında belirtilen fiillerin taraf devletin sınırları içinde veya taraf devlet adına kayıtlı bir gemide ya da bir uçakta işlenmesi halinde devletin yargı yetkisi konusunda; ceza davalarında genel ilke, suçun işlendiği ülkenin devletinin gerek uygulanacak yasa, gerek yargı organları bakımından yetkili olmasıdır. Bu konuda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 12. maddesinde davaya bakma yetkisinin suçun işlendiği yer mahkemesine ait olduğu hükme bağlanmıştır.

Yine Ceza Muhakemesi Kanununun 15. maddesi, deniz ve hava nakil araçlarında veya bu araçlarla işlenen suçlara ilişkin özel yetki kuralları getirilmiştir. Kanun bu nakil araçlarının Türk bayrağı taşıyor olması ve suçun Türkiye dışında işlenmesinde iki yeri yetkili kılmıştır. Aracın Türkiye’de ilk uğradığı yer mahkemesi ve bağlama limanının bulunduğu yer mahkemesi. Suçun; Türk karasularında işlenmesi halinde, suçun işlendiği aracın bulunduğu liman veya karasuları yer mahkemesi, Türk deniz nakil aracında ancak başka bir egemenlik alanı veya uluslararası sularda işlenmesi halinde aracın uğrak yeri mahkemesi yetkilidir.

b) Kendisine suç isnat edilen kişinin taraf devletin vatandaşı olması ya da bu kişinin ikametgahının taraf devlet sınırları içerisinde olması konusunda ise; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda şu hükümler bulunmaktadır.

“Madde 8 - (1) Türkiye’de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye’de işlenmesi veya neticenin Türkiye’de gerçekleşmesi hâlinde suç, Türkiye’de işlenmiş sayılır.

(2) Suç;

a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında,

b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla,

c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,

d) Türkiye'nin kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı,

İşlendiğinde Türkiye'de işlenmiş sayılır”,

“Madde 9. - (1) Türkiye'de işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede hakkında hüküm verilmiş olan kimse, Türkiye'de yeniden yargılanır.”,

“Madde 10. - (1) Yabancı ülkede Türkiye namına memuriyet veya görev üstlenmiş olup da bundan dolayı bir suç işleyen kimse, bu fiile ilişkin olarak yabancı ülkede hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş bulunsa bile, Türkiye'de yeniden yargılanır. “,

“Madde 11. - (1) Bir Türk vatandaşı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı bir yıldan az olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

(2) Suç, aşağı sınırı bir yıldan az hapis cezasını gerektirdiğinde yargılama yapılması zarar görenin veya yabancı hükûmetin şikâyetine bağlıdır. Bu durumda şikâyet, vatandaşın Türkiye'ye girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapılmalıdır.”,

“Madde 12. - (1) Bir yabancı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır.

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen suçun bir Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisinin zararına işlenmesi ve failin Türkiye'de bulunması hâlinde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması koşulu ile suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine fail, Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

(3) Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

a) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.

b) Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun işlendiği ülkenin veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.

(4) Birinci fıkra kapsamına giren suçtan dolayı yabancı mahkemece mahkûm edilen veya herhangi bir nedenle davası veya cezası düşen veya beraat eden yahut suçu kovuşturulabilir olmaktan çıkan yabancı hakkında Adalet Bakanının istemi üzerine Türkiye'de yeniden yargılama yapılır.”,

“Madde 13. - (1) Aşağıdaki suçların, vatandaş veya yabancı tarafından, yabancı ülkede işlenmesi hâlinde, Türk kanunları uygulanır:

a) İkinci Kitap, Birinci Kısım altında yer alan suçlar.

b) İkinci Kitap, Dördüncü Kısım altındaki Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Bölümlerde yer alan suçlar.

c) İşkence (madde 94, 95).

d) Çevrenin kasten kirletilmesi (madde 181).

e) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190).

f) Parada sahtecilik (madde 197), para ve kıymetli damgaları imale yarayan araçların üretimi ve ticareti (madde 200), mühürde sahtecilik (madde 202).

g) Fuhuş (madde 227).

h) Rüşvet (madde 252).

i) Deniz, demiryolu veya havayolu ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (madde 223, fıkra 2, 3) ya da bu araçlara karşı işlenen zarar verme (madde 152) suçları.

(2) (Ek:29.06.2005-5377/m.3) İkinci Kitap, Dördüncü Kısım altındaki Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerde yer alanlar hariç; birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı Türkiye'de yargılama yapılması, Adalet Bakanının talebine bağlıdır.

(3) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı suçlar dolayısıyla yabancı bir ülkede mahkûmiyet veya beraat kararı verilmiş olsa bile, Adalet Bakanının talebi üzerine Türkiye'de yargılama yapılır.”,

İnternet Suçlarında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

Madde 12. - (1) Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.

(2) Teşebbüste son icra hareketinin yapıldığı, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesi yetkilidir.

(3) Suç, ülkede yayımlanan bir basılı eserle işlenmişse yetki, eserin yayım merkezi olan yer mahkemesine aittir. Ancak, aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda suç, eserin yayım merkezi dışındaki baskısında meydana gelmişse, bu suç için eserin basıldığı yer mahkemesi de yetkilidir.

(4) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan hakaret suçunda eser, mağdurun yerleşim yerinde veya oturduğu yerde dağıtılmışsa, o yer mahkemesi de yetkilidir. Mağdur, suçun işlendiği yer dışında tutuklu veya hükümlü bulunuyorsa, o yer mahkemesi de yetkilidir.

(5) Görsel veya işitsel yayınlarda da bu maddenin üçüncü fıkrası hükmü uygulanır. Görsel ve işitsel yayım, mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse o yer mahkemesi de yetkilidir.

c) Mağdurun taraf devlet vatandaşı olması durumu da Türk Ceza Kanunu'nun 12.

maddesinde düzenlenmiştir.

“Madde 12. - (1) Bir yabancı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır.

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen suçun bir Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisinin zararına işlenmesi ve failin Türkiye'de bulunması hâlinde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması koşulu ile suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine fail, Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

(3) Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

a) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.

b) Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun işlendiği ülkenin veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.

(4) Birinci fıkraya giren suçtan dolayı yabancı mahkemece mahkûm edilen veya herhangi bir nedenle davası veya cezası düşen veya beraat eden yahut suçu kovuşturulabilir olmaktan çıkan yabancı hakkında Adalet Bakanının istemi üzerine Türkiye'de yeniden yargılama yapılır.”

d) Türk Ceza Kanununun 12/3 maddesinde düzenlenmiştir.

“Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

a) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.

b) Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun işlendiği ülkenin veya failin uyruğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.

(4) Birinci fıkraya giren suçtan dolayı yabancı mahkemece mahkûm edilen veya herhangi bir nedenle davası veya cezası düşen veya beraat eden yahut suçu kovuşturulabilir olmaktan çıkan yabancı hakkında Adalet Bakanının istemi üzerine Türkiye'de yeniden yargılama yapılır.”

MADDE 9:

Askerlerin işlediği suçlar 353 sayılı Askeri Ceza Kanunu hükümlerine tabi kılınarak

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri içerisine alınmamıştır.

MADDE 10:

Suçluların iadesi, soruşturulması ve takibi bir Devletin yargı yetkisine giren bir suç işleyip, diğer bir Devletin ülkesine kaçan veya bu ülkede bulunan kişinin yargı yetkisini haiz olan Devletin talebi üzerine yakalanarak bu Devlete teslim işlemidir. Suçluların iadesi uluslar arası adli yardımlaşmanın en etkin müesseselerinden biridir.

Hukuk sistemimizde suçluların iadesini bir bütün olarak ele alan bir düzenleme bulunmamaktadır. İç hukukumuzda bu hususta serpiştirilmiş bazı hükümlere rastlamak mümkündür. Örneğin; Anayasa' nın 38. maddesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 18. maddesidir.

Türk Ceza Kanununu 18. maddesinde –“ (1) Yabancı bir ülkede işlenen veya işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle hakkında ceza kovuşturması başlatılan veya mahkûmiyet kararı verilmiş olan bir yabancı, talep üzerine, kovuşturmanın yapılabilmesi veya hükmedilen cezanın infazı amacıyla geri verilebilir. Ancak, geri verme talebine esas teşkil eden fiil;

a) Türk kanunlarına göre suç değilse,

b) Düşünce suçu veya siyasi ya da askerî suç niteliğinde ise,

c) Türkiye Devletinin güvenliğine karşı, Türkiye Devletinin veya bir Türk vatandaşının ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş bir tüzel kişinin zararına işlenmişse,

d) Türkiye'nin yargılama yetkisine giren bir suç ise,

e) Zamanaşımına veya affa uğramış ise,

Geri verme talebi kabul edilmez.

(2) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.

(3) Kişinin, talep eden devlete geri verilmesi hâlinde ırkı, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşleri nedeniyle kovuşturulacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence ve kötü muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebepleri varsa, talep kabul edilmez.

(4) Kişinin bulunduğu yer ağır ceza mahkemesi, geri verme talebi hakkında bu madde ve Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre karar verir. Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

(5) Mahkeme geri verme talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verirse, bu kararın yerine getirilip getirilmemesi Bakanlar Kurulunun takdirine bağlıdır.

(6) Geri verilmesi istenen kişi hakkında koruma tedbirlerine başvurulmasına, Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre karar verilebilir.

(7) Geri verme talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi hâlinde, ayrıca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre tutuklama kararı verilebilir veya diğer koruma tedbirlerine başvurulabilir.

(8) Geri verme hâlinde, kişi ancak geri verme kararına dayanak teşkil eden suçlardan dolayı yargılanabilir veya mahkûm olduğu ceza infaz edilebilir.” Hükümü yer almaktadır.

Günümüzde, hukuk sistemimizde bu müessese Anayasamızın 90. maddesine göre, kanun hükmünde olan ve böylelikle iç mevzuatımızın bir parçası haline gelen uluslar arası sözleşmelerle (ikili veya çok taraflı sözleşmeler) düzenlenmektedir. Sözleşmenin mevcut olmaması halinde ise “karşılıklılık ilkesi” uyarınca suçlu iadesi gerçekleştirmek mümkündür.

Suçlu iadesi konusundaki sözleşmeler arasında en fazla uygulananı Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekleştirilmiş olan “Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi”dir. Sözleşme 1960 tarihinden itibaren Türkiye açısından yürürlükte bulunmaktadır.

Söz konusu Protokol hükümleri gereğince suçluların iadesine dair Adalet Bakanlığına ulaşan herhangi bir talep mevcut değildir.

MADDE 11:

a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda 54 ve 55 maddelerde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 123, 256, 259.maddelerinde düzenlemeler yer aymaktadır.

b) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda tüzel kişilere sorumluluk getirilmekte, elde edilen kazancın müsadere edilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 12:

a) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 234 ve 239 .maddesinde mağdur veya suçtan zarar görenin istemi halinde baro tarafından bir avukatın görevlendirileceğini hükme bağlamıştır.

“Mağdur ile şikâyetçinin hakları” başlığı altında düzenlenen 234 maddede

“MADDE 234. - (1) Mağdur ile şikâyetçinin hakları şunlardır:

a) Soruşturma evresinde;

1. Delillerin toplanmasını isteme,

2. Soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme,

3. Vekili yoksa, baro tarafından kendisine bir avukat görevlendirilmesini isteme,

4. 153 üncü maddeye uygun olmak koşuluyla vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve elkonulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme,

5. Cumhuriyet savcısının, kovuşturmaya yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma.

b) Kovuşturma evresinde;

1. Duruşmadan haberdar edilme,

2. Kamu davasına katılma,

3. Tutanak ve belgelerden vekili aracılığı ile örnek isteme,

4. Tanıkların davetini isteme,

5. Vekili yoksa, baro tarafından kendisine avukat atanmasını isteme,

6. Davaya katılmış olma koşuluyla davayı sonuçlandıran kararlara karşı kanun yollarına başvurma.

(2) Mağdur, onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir.

(3) Bu haklar, suçun mağdurları ile şikâyetçiye anlatılıp açıklanır ve bu husus tutanağa yazılır.” Hükmü düzenlenmiş olup,

“Katılanın hakları” başlığı altında 239 maddede ise “

(1) Mağdur veya suçtan zarar gören, davaya katıldığında, mahkemeden istemesi halinde baro tarafından bir avukat görevlendirilir.

(2) Mağdur veya suçtan zarar görenin çocuk, sağır ve dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede akıl hastası olması halinde avukat görevlendirilmesi için istem aranmaz.”hükmü düzenlenmiştir

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 227. maddesinin 8.fıkrasında “Fuhsa sürüklenen kişi tedavi terapiye tabii tutulur” denmektedir.

Mevcut durum protokol açısından yetersizdir. Adalet Bakanlığı bu hususta mağdur çocuklar tasarısı hazırlamıştır.Çalışmalar devam etmektedir.Mağdur çocuklar için Ankara Barosunun yürüttüğü çalışmada yoksulluk koşulu aranmaksızın Baro Adli yardımında bulunmaktadır. Kriz ve destek merkezi ve sistemi işletecek mekanizma bulunmamaktadır.

Çocuk Büro Amirliklerinde sosyal hizmet uzmanı ve psikolog çalışmaktadır. Ancak sayı yetersiz olduğundan her büroda hizmet verilememektedir.

b) Üniversitelerin Adli Tıp Ana bilim Dallarında ve Adli Tıp Kurumu tarafından kemik ve dişlerden yaş tayinleri yapılmaktadır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp A.D.'da Türkiye'de ilk Adli Odontoloji bölümü kurulmuş ve ilk sertifikalı Adli Diş Hekimleri yetiştirilmiştir. Eğitimlere devam edilmektedir.

c) 18 yaşından küçükler Medeni Kanununun 11 maddesi uyarınca reşit olmadıklarından mahkemelerde yasal olarak veli ya da vasisi tarafından temsil edilmektedir. Bu nedenle veli vasinin çocuğun yanında yargılamaya katılması hem bir hak hem de gerekliliktir. Tüm mağdurlar için Adli Yardım Yönetmeliği gereği yoksul olmaları durumunda başvuruları üzerine Barolar Adli Yardım bürolarından ücretsiz avukat atanmaktadır. Ancak bu sistem resen işlemediği ve aileler tarafından yeterince bilinmediği etkin biçimde kullanılmamaktadır. Ankara ve İstanbul Baroları bu eksikliği gidermek için İç Yönetmeliklerinde değişiklik yaparak çocuk istismarı vakalarında yoksulluk koşulu aranmaksızın bu alanda eğitim almış avukatlar çocuk mağdurlar için ücretsiz olarak görevlendirilmektedir.

Ayrıca Ankara Barosu- Ankara Çocuk Polisi Şube Müdürlüğü başlattığı ortak bir çalışma ile özellikle cinsel istismar mağduru çocukların ifadeleri alınırken avukat bulunması, hakları konusunda bilgilendirilmesi sağlanmıştır.

d) Çocuğun bilgilendirilmesine yönelik Adalet Bakanlığı, Barolar ve diğer kuruluşların işbirliği ile broşür hazırlama çalışmaları yapılmıştır. Kapalı kurumlarda bulunan çocuklarında bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Cezaevleri ile ilgili tüzükte konuyla ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

e) İlgili kurumlar tarafından konuyla ilgili hizmet içi eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

f) Jandarma ve Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şubeleri ekiplerinde bu desteği sağlamak üzere, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog bulundurulmakla birlikte, tüm çocuklara bu hizmeti verebilecek sayıda meslek elemanı görevlendirilmesine ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir. Çocuk Mahkemeleri ve Aile Mahkemelerinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve çocuk gelişimi uzmanları görev yapmakta ve çocuk mağdurlara psiko sosyal destek sağlanmasına yönelik çalışmaları sürdürmektedirler.

g) RTÜK, Basın Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanununda konuyla ilgili yasal düzenlemeler bulunmaktadır.

h) Devlet Memuruna karşı yapılan saldırılar TCK'da ceza artırımını sebebi olarak görülmektedir. Özel güvenlik sistemlerinin kurulması olumlu olmakla birlikte, yeterli değildir. Tanıkların korunmasına ilişkin mevzuatın geliştirilmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

i) Konu, genel usule tabidir. Konuyla ilgili özel hüküm bulunmamaktadır. Gereksiz gecikmelere sebep olan Devlet Memuru hakkında [TCK madde 257'a göre görevi kötüye kullanma suçundan soruşturma yapılmaktadır.](#)

j) Çocuk Haklar Sözleşmesi, Anayasamız, Yasalar ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu Çocuk İhmali ve İstismarı konusunda ivedi tedbirlerin alınmasını öngörmekte olup, bunun yanısıra 1997 yılında 2828 sayılı Kanuna ek 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile de sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocuklara ve ticari cinsel sömürüye maruz kalmış kız çocuklarına çocuk ve gençlik merkezleri aracılığıyla hizmet verilmeye başlanmıştır.

2828 sayılı kanunun amacı, korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere götürülen, sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usullerini düzenlemektedir. Bu kapsamda çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, rehabilitasyon merkezleri ve benzer kuruluşlar ile hizmetler yürütülmektedir.

Çocuk ve Gençlik Merkezleri eşler arası anlaşmazlık, terk vb. nedenlerle sokağa düşerek, sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı veya gündüzlü sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Halen 39 Çocuk ve Gençlik Merkezi ile sokakta yaşayan ve/veya çalışan çocuklar hizmet verilmekte olup bu merkezlerden ikisi ticari cinsel sömürüye maruz kalmış kız çocuklarına yönelik çalışmaktadır.

İçişleri Bakanlığınca Çocuk Polisi Yönetmeliği ile birlikte “Ailenin Korunması”, “Çocukların Korunması”, “Uçucu Maddeler Genelgesi”, “Çocuklara Kelepçe Takılmaması” ve “Çocuk Polisi” genelgeleri yayımlanarak, çocuk mağdurların korunması güvence altına alınmıştır.

Jandarma Komutanlığınca çocukların suçtan korunması ve suç işlemlerinin önlenmesi ile ilgili görevlerin daha etkin olarak yerine getirilmesine imkan sağlamak amacıyla; ilk olarak, İstanbul İl J.K.lığı bünyesinde Bahçeşehir Çocuk Merkezi teşkil edilmiş ve 23 Ekim 2001 tarihinde faaliyete geçirilmiştir. Bunun akabinde Ankara, İzmir, Aydın ve Erzurum’da Jandarma Çocuk Merkezleri faaliyete geçirilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı’na Bağlı Hizmet Veren Çocuk Merkezleri Tarafından Sorumluluk Bölgelerinde;

- Çocukların korunması amacıyla; 18 yaşından küçüklerin umuma açık yerlerde çalışıp çalışmadığı, 18 yaşından küçüklerin içkili yerlere girip girmedikleri, çocukların çalıştırılması yasak yerlerde çalıştırılıp çalıştırılmadığı kontrol edilmekte,

- Çocuklara alkollü içki, tütün mamulü, pornografik malzeme, müstehcen yayın, uçucu ve uyuşturucu madde ile bağımlılık yapan maddelerin satılıp satılmadığı kontrol edilmekte,
- Mevzuata aykırı hareket ettiği tespit edilen yerlerle ilgili olarak yasal işlem yapılması için ilgili güvenlik kuvvetleri harekete geçirilmektedir.

İstanbul Bürosu Çocuk Hakları Merkezi “Mağdur Çocuklara Hukuki Yardım Birimi” 01.01.2001 tarihinde kurulmuştur. Bu birimde ihmal ve istismar mağduru tüm çocuklara hukuki yardım sağlanmaktadır.

Aralarında cinsel istismar ve ticari sömürüye maruz kalan kız çocuklarında bulunduğu merkez olmak üzere sokakta Yaşayan Çocuklara Yönelik Psiko-sosyal Destek Projesi bağlamında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde kalan çocuklara yönelik Sivil Toplum Kuruluşunca yaklaşık 200 çocuğa psiko sosyal destek hizmeti sunulmuştur.

Başta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme olmak üzere yürürlükteki mevzuat esas alınarak Emniyet Teşkilatının çocuklara yönelik hizmetlerinin iyileştirilmesi amacıyla hazırlanan “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” ile korunmaya, yardıma muhtaç, buluntu, kimliği tespit edilemeyen, sokakta yaşayan, başıboş, terkedilmiş, mülteci, refakatsiz ve benzeri çocuklara yönelik hizmetlerin yanı sıra, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocukların Adli-İdari tüm suç soruşturmaları da Çocuk Şube Müdürlükleri/Büro Amirlikleri tarafından yürütülmektedir.

81 İlde hizmet veren Çocuk Polisi, çocuklara yönelik olarak yürüteceği hizmetler konusunda, sıfır-on sekiz yaş grubu gelişim özellikleri, davranış bilimleri, mülakat teknikleri, iletişim becerisi gibi konularda hizmet içi eğitim almıştır. Böylece çocuk mağdurların kolluk kuvvetleri tarafından yürütülen işlemler sırasında çocuğun yüksek yararının gözetilmesi sağlanmaktadır. Çocuk Şube Müdürlükleri 43 ilde tam teşekküllü Çocuk Bakım Üniteleri hizmet vermektedir.

Birleşmiş Milletler Eylem Planı'nda öngörülen amaçlar, stratejiler ve eylemler dikkate alınarak, Türkiye'de ergenlik dönemindekiler dahil 18 yaşına kadar olan bütün çocukların, haklarını korumak ve geliştirmek üzere, bugüne kadar yapılan çalışmalardan hareket ederek, geleceğe yönelik eylemlerin hangi önceliklerle, hangi zaman diliminde gerçekleştirileceğini saptamak amacıyla Ulusal Eylem Planı hazırlanmıştır

Bu çerçevede; Türkiye'de Kaliteli Eğitim, Sağlık, HIV-AIDS ve Çocukların İhmal, İstismar, Sömürü ve Şiddete Karşı Korunması konularında 2005, 2010 ve 2015 yıllarında varılması öngörülen hedefler ile bu süreçte yapılması gereken öncelikli eylemlerin konu ile ilgili bölümü aşağıdaki tabloda görüldüğü şekildedir.

ULUSAL EYLEM PLANI

<p>Çocukları, pedofili ve alınıp satılma dahil cinsel sömürünün her biçimine karşı korumak</p>	<p>Yasal Düzenlemeler: Mevcut yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve yeni yasal düzenlemelerin yapılması.</p> <p>İlgili ÇOCUK HAKLAR SÖZLEŞMESİ Ek Protokolünün hayata geçirilmesi. (A/RES/54/263, 25 Mayıs 2000)</p> <p>İnternet üzerinden işlenen suçlara yönelik yasal düzenlemelerin yapılması.</p> <p>Aile içi cinsel istismar suç tanımının uluslararası normlara uygun hale getirilmesi.</p> <p>Mevcut yasaların uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmesi, uyum yasalarının çıkarılması.</p> <p>Özellikle en savunmasız grubu oluşturan özürlü çocuklar da gözetilerek, ensest ilişkinin Türk Ceza Kanununda suç olarak yer almasının sağlanması.</p> <p>Bu tür suçları işleyenlerin infaz kanununun lehte hükümlerinden yararlandırılmaması.</p> <p>Bu aktivitelerin yerine getirilmesi için gerekli savunu ve destek çalışmalarının yapılması.</p> <p>Yeni yasal düzenlemeler için komisyon oluşturulması.</p> <p>Eğitim</p> <p>Çocukların alınıp satılma dahil cinsel sömürünün her biçimine karşı korunmalarına ilişkin eğitim çalışmalarının gerçekleştirilmesi.</p> <p>a) Üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla her bir grup için standart bir eğitim setinin hazırlanması.</p> <p>b) Çocuk ve aileyle ilgili yaygın eğitim yapan sivil toplum kuruluşlarının ve tüm kuruluşların eğitim programları içerisine eklenmesi.</p>	<p>2005 yılına kadar komisyon oluşturularak taslağın hazırlanması</p> <p>2015 yılına kadar yasaların ve diğer tüm hedeflerin gerçekleştirilmesi</p> <p>2005 yılına kadar</p> <p>2005 yılına kadar</p>	<p>Adalet Bakanlığı, Başbakanlık KSSGM, Aile Araştırma Kurumu, ilgili Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar</p> <p>SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Başbakanlık KSSGM,</p>
---	---	---	--

c) Eğiticilerin eğitimi.

2005-2015 dönemi
boyunca

Aile Araştırma Kurumu,
Sivil Toplum
Kuruluşları,
Üniversiteler,
RTÜK,
Medya kuruluşları.

d) İhtiyaç gruplarının eğitimi:

Aile

Çocuk

e) Profesyonellerin eğitimi:

Sağlık personeli

Kolluk kuvvetleri

Eğitmciler

-Hukukçular

2005-2015 dönemi
boyunca

2005-2015 dönemi
boyunca

f)Toplum liderlerinin eğitimi:

Din görevlileri

Muhtarlar

Diğer

g) Kitle iletişim araçlarıyla toplumun eğitimi.

2005-2015 dönemi
boyunca

2005-2015 dönemi
boyunca

Diyanet işleri
Başkanlığı,
İçişleri Bakanlığı.

3. Cinsel sömürüye maruz kalmış çocukların sağaltımının sağlanması için;
- a) Özürlü çocukların da yararlanabileceği şekilde düzenlenmiş sağaltım evlerinin açılması.
- b) Sivil toplum kuruluşlarının kuruluş açmasını engelleyen yönetmelik maddesinin değiştirilmesi (SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU denetiminde kuruluş açabilmelerine olanak sağlanması) ve özel sağaltım evlerinin açılış, işleyiş ve denetimine ilişkin yönetmelik hazırlanması.

2005 yılına kadar
yönetmelik değişikliğinin
yapılarak her bölgede bir
sağaltım evi açılması

2010 yılına kadar

SOSYAL
HİZMETLER VE
ÇOCUK ESİRGEME
KURUMU Genel
Müdürlüğü, Sivil
Toplum Kuruluşları,
Yerel Yönetimler.

MADDE 13:

a) RTÜK'te çocukların reklamlarda kullanılmayacağıyla ilgili hükümler yer almaktadır. Yeni Ceza Kanununda çocuklara karşı işlenen suçlar daha ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. 3/7/2005 tarih ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Türkiye'de internetin yaklaşık 13 yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Bu sürecin altyapı oluşumu ve yayılım ağırlıklı olduğu, kullanımın yaygınlaştırılması yönünde ilerlediği görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi gerek ISS' ler gerekse kullanıcılar açısından yasal altyapının oluşturulması gecikmiştir. Oysaki bilişim suçları teknoloji gelişimi ile birlikte artmakta ve çeşitlenmektedir. Bu nedenle temel özgürlükler ve haklar da göz önüne alınarak bir denetim mekanizması oluşturulmalıdır. Bu tür suçlar sınırlarımız ötesinden de kaynaklanabildiğinden uluslararası hukuk ve işbirliği kuvvetlendirilmelidir

Radyo Televizyon Üst Kurulu 3984 sayılı yasanın 4. maddesinin (t) bendinde ifade edilen “Yayınların Müstehcen Olmaması”, (u) bendinde ifade edilen “Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi” ilkesi ve (z) bendinde yer alan “Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması” şeklindedir.

Bu bağlamda, Radyo ve Televizyon Yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin (t) bendinde ifade edilen “Cinsel duyguları sömürmeye yönelik, bireylerin cinsel meta olarak gösteren, insan bedenini cinsel tahrik unsuruna indirgeyen toplumsal yaşam alanı içinde sergilenemeyecek mahrem söz ve davranışlar içeren yayınlar yapılmamalıdır. Tür ve içerik gereği cinselliğin yer aldığı yapımlar, gençlerin ve çocukların zihinsel, duygusal ve ahlaki gelişimini korumak amacıyla sesli/yazılı uyarılar yapılarak, saat

23:00 ile 05:00 arasında yayınlanmalı, bu tür programların tanıtım duyurularında cinselliğin teşhir edildiği bölümler kullanılmamalı ve bu duyurular saat 21:30'dan sonra yapılmalıdır” demektedir.

(u) bendinde belirtilen “Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı her türlü ayrımcılık, fiziksel ve psikolojik şiddet teşvik edilmemelidir.” Aile içi şiddet, dayak, cinsel taciz, tecavüz gibi konuları meşrulaştırıcı, hafifletici ve kışkırtıcı, toplumsal hayatta ve aile içinde bireyler arasında eşitsizliği onaylayan, kadının rıza, onay ve temsiliyet hakkı ve isteklerini yok sayan yayın yapılmamalıdır. Çocukların fiziksel, duygusal veya cinsel istismarı ya da çocuk emeğinin sömürüsü özendirilmemelidir. Yayınlarda insanların bedensel ve zihinsel engelleri ile ilgili duyarlılıkları dikkate alınmalı, engelli izleyicilerin yayınları izlemelerini sağlamak amacıyla (İşaret dili, alt yazı vb) gerekli düzenlemelerin yapılmasına özen gösterilmelidir. Hayvanlara karşı şiddet içeren görüntüler ise hiçbir şekilde yayınlanmamalıdır” denilmektedir.

(z) bendinde “Gençlerin ve çocukların fiziksel, cinsel ve ahlaki gelişimi zedeleyecek programlar, korunması gereken izleyici kitlenin seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmamalıdır. türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmamalıdır. Yayınlarda ilgi çeken kişi ve karakterler, çocuk ve genç izleyicileri özendirerek, onların duygusal, ahlaki ve sosyal gelişimlerini olumsuz biçimde etkileyecek biçimde gösterilmemelidir. Tür ve içerik gereği; cinsellik, şiddet ve olumsuz örnek alınabilecek davranışlar (kumar, alkol, uyuşturucu kullanımını, kötü dil, intihar ve benzeri) içeren yayınlar saat 23:00 ile 05:00 arasında farklı yaş grupları gözetilerek sesli-yazılı uyarılar yapılmak suretiyle yayınlanmalıdır. Bu tür programların tanıtım duyurularında şiddet, cinsellik, vb içeren bölümler kullanılmamalı ve bu duyurular saat 21:30 ‘dan sonra yapılmalıdır” şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca, aynı Yönetmeliğin 12inci maddesinin

10uncu fıkrasında “... Özel telefon numaraları verilmek suretiyle yapılan sohbet, arkadaş bulma ve benzeri türdeki reklamlar, 23.00-05.00 arasında yayınlanabilir...” ve Uygulama Rehberi Başlığında (41) yer alan “Korumalı saatlerde yayınlanacak çocuk programları ve çizgi filmler, sinema ve televizyon filmleri ve diziler için, birbirinden farklı zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim özelliklerine sahip olan izleyici/dinleyici kitlesi ve aileler Koruyucu Simge Sistemi kullanılarak, belirli yaş grupları için tanımlanmış simgelerle sesli/yazılı olarak bilgilendirilir. Bu Yönetmelikteki tanıma uygun Koruyucu Simge Sistemi ile ilgili açıklayıcı ve yol gösterici uygulama rehberi Üst Kurul tarafından yayınlanır. Koruyucu Simge Sistemi ile ilgili uygulamalarda bu rehber hükümleri esas alınır ve yayınların bu esaslara değerlendirilerek kamuoyuna duyurulur.” Şeklinde yer almaktadır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, çocukları şiddet vb. olumsuz yayınlardan korumak için 2003 yılında ulusal 7 büyük televizyon kuruluşuna 25 kez (z) bendinden uyarı, savunma, program durdurma cezası, 2004 yılında ise yine aynı ulusal kuruluşlara 9 kez (v) bendinden, bir kez (t) bendinden, 32 kez de (z) bendinden ceza yaptırım uygulamasında bulunmuştur.

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezinde çalışan avukatlar mağdur küçüklerle iletişim teknikleri ve konu ile ilgili meslek içi eğitim çalışmalarına katılmaktadır. Birim 24 saat hizmet vermekte olup, başvurular içerisinde cinsel istismar mağduru çocuklar ağırlıktadır

İçişleri Bakanlığının girişimleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Dış Ticaret ve Gümrük Müsteşarlığının ortak çalışmasının sonucu ile uçucu ve yapıştırıcı maddelerin ithalatında içerik miktarlarının denetimi konusunda 10.01.1999 gün ve 23579 sayılı Resmi Gazetede “İthalat Tebliği” yayımlanmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan genelge ile “kamu esenliğinin sağlanması ve uçucu maddelerin etkisi ile çocukların suç işlemesinin önüne geçilmesi için 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C maddesine göre uçucu maddelerin 0-18 yaş arasındaki

çocuklara satışının yasaklanması için karar alınması, ilan edilecek karara uymayanlar hakkında eylemleri ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde Türk Ceza Kanununun ilgili maddesinin uygulanması için adli soruşturma yapılması” tüm illerden istenmiş ve uygulama tüm ülke genelinde hayata geçirilmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sosyal sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü arasında korunma altında olup sağaltıma ihtiyaç duyan çocukların sağaltımına yönelik “Danışma Kurulu” çalışmaları hastane ortamında tanı koyma ve tedavi şeklinde devam etmektedir.

İnternet Üst Kurulu Görevleri Ve Teşkilat Yapısı Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı hazırlanmış olup; Kanun internetle ilgili pek çok konuyu kapsamakla birlikte, Uluslararası internet suç ihlallerine karşı işbirliği ve koordinasyon görevi yapmak gibi önemli bir görevi üstlenmesi planlanmaktadır.

b) Adalet Bakanlığı, Barolar, Milli Eğitim Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, İçişleri Bakanlığı, Medya, Sivil Toplum Kuruluşları ve Üniversiteler ile yapılan işbirliği her kurumun kendi bünyesinin çalışma konuları ile ilgili olarak Ulusal Eylem Planında yer almış ve işbirliği yapılacak konular belirlenmiştir. Ayrıca raporun 3 maddesi (c), (d), (e) bentlerinde de belirtildiği gibi isteğe bağlı Protokolde yasaklanan fiiller hakkında çalışmalar başlatılmıştır. Ulusal Eylem Planı Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile Birleşmiş Milletler sekreteryasına gönderilmesini takiben hayata geçirilecektir.

c) Çocukları Muzur Neşriyattan Korunma Yasası; İsteğe bağlı Protokolde tanımlanan ihlalleri içeren tanıtıcı materyallerin üretilmesi ve dağıtılmasını önlemeyi amaçlamakta ve uygulanmaktadır.

MADDE 14:

2001-2005 yılları arasında Sağlık Bakanlığı AÇSAP Genel Müdürlüğü tarafından, UNFPA işbirliğinde Bursa ve İzmir 'de "Adolesanların Üs Bilgi Ve Hizmet Gereksinimlerinin Karşılanması İçin Strateji Geliştirilmesi Projesi" ve UNICEF işbirliğinde Adana ve Ankara 'da "Adolesan Sağlığı ve Gelişimi Projesi" başlatılmıştır. Amaç, adolesanların genel sağlık ve gelişimlerinin iyileştirilmesi, adolesanların üreme sağlığı ve cinsel eğitim gereksinimlerine yönelik, adolesan üreme sağlığı hizmetlerini geliştirmek, adolesanların bütünleşmiş ve kaliteli üreme sağlığı hizmetlerine erişimini artırmak, adolesanların üs bilgi ve hizmet gereksinimlerinin karşılanması için bir hizmet sunum modeli geliştirmektir.

Çocuk Polisi hizmetiçi eğitim çalışmaları 1996 yılından bu yana Üniversiteler, Sivil Toplum Örgütleri, Barolar, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, ILO, The British Council, UNICEF Türkiye Temsilciliği ve INTERPOL gibi ulusal ve uluslar arası kurumlar ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmektedir. 2000 yılından bu güne The British Council ile İngiltere Büyükelçiliği işbirliği içerisinde 150 Çocuk Polisine "Uluslar Arası Standartlarda Çocuk Polisi" hizmetiçi eğitim kursu verilmiştir.

Psikososyal Okul Projesi Raporu MEB ve UNICEF tarafından 1999 yılında Marmara Depremi sonrasında bu yana uygulanan Psikososyal Okul Projesi; toplumda meydana gelen doğal afetler, savaş, terör, göç, ihmal, istismar, şiddet, taciz, kazalar ve intihar gibi kritik ve zorlu yaşam olayları öncesinde koruma ve önleme sonrasında ise psikososyal

destek sağlamak üzere öğrencilere, öğretmenlere, yöneticilere ve ailelere hizmet götürmektedir. Bu kapsamda Ülke genelinde psikososyal kapasiteyi güçlendirmek için; Merkezi düzeyde Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Psikososyal Koruma, Önleme ve Müdahale Birimi yerel düzeyde ise Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde her ilde Psikososyal Önleme, Koruma ve Müdahale Ekipleri oluşturulmuştur. Psikososyal önleme, koruma bilgi ve tekniklerini içeren 11 kitap hazırlanmıştır. Türkiye genelinde her ilde birinci basamak psikososyal eğitim tamamlanmıştır.

Çocuk işçiliğinin önlenmesi Hükümetin Acil Eylem Planında da yer almıştır. Planda, SP 08 kodu ile “Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Alınacak Gerekli Tedbirler” başlığı altında, ILO’nun onaylanmış olan 182 sayılı Sözleşmesinin daha etkili bir şekilde hayata geçirilmesine yönelik tedbirlerin alınacağı, tüm sektörleri kapsayacak şekilde zorunlu temel eğitim bitirme yaşı da dikkate alınarak bir asgari çalışma yaşının belirleneceği ve uygulanmasında etkinlik sağlanacağı belirtilmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı koordinasyonunda DPT, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, İşçi ve işveren temsilcileri ile işbirliği içerisinde öncelikle en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği olmak üzere, çocukların istismar edildiği çalışma alanlarından çekilmesine yönelik çalışmalara hız verilmiştir.

Ayrıca, Jandarma Genel Komutanlığı uluslar arası işbirliği çalışmaları kapsamında UNICEF ve British Council ile çocuk suçlarının önlenmesi alanında görev alan personelin eğitimine yönelik işbirliği faaliyetlerini yürütmektedir.

Türkiye-Avrupa Birliği Mali İşbirliği Programı kapsamında, Çocukların Korunması ve Çocuk Suçluluğu ile Mücadele Projesi J.Gn.K.lığının koordinatörlüğünde ve çocukların

korunması ve çocuk suçluluğu ile mücadele alanında çalışan kurum ve kuruluşlarla müşterek olarak yürütülmektedir.

Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği, 2003 yılında Uluslar arası ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) işbirliği ile Ticari Cinsel Sömürüye Maruz Kalan Çocukların Psikososyal Rehabilitasyonu Eğitim Kılavuzu ve Kendi Kendine Çalışma Kılavuzunun çevirisi yapılmıştır. Yakın vadede bu alanda çalışan kişilere yönelik geniş kapsamlı bir eğitim programı oluşturulması planlanmakta olup, bu eğitimde Eğitim Kılavuzu'ndan yararlanılacaktır. Kendi Kendine Çalışma Kılavuzu ise, alanda çalışan herkesin ulaşabileceği şekilde yayınlanması planlanmaktadır.

Dünya Bankası tarafından Emniyet Genel Müdürlüğüne sunulan Kurumsal Gelişim Fonu Hibesi (IDF) Proje Önerisi kapsamında; Çocuk Polisi Dergisi, Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirlikleri Personeline Yönelik Uluslararası Standartlarda Hizmetiçi Eğitimler, Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirlikleri Çalışmalarına Yönelik Panel, Konferans, Seminer ve Tanıtım Etkinliklerine Yönelik Proje Dünya Bankası Ofisi Ankara Bürosuna sunulmuştur.

Interpol Genel Sekreterliğine bağlı 181 üye ülke bulunmaktadır. İnsan ticareti başlığı altında çocuklar önemli bir yer tutmaktadır. Bu konu Interpol Genel Kurullarında ele alınmakta ve uzman çalışma grupları bulunmakta, hemen her yıl toplanmaktadır. Interpol'de çocuk pornografisi ile ilgili 150 binden fazla materyal bulunmaktadır. Bu materyallerin incelenmesi ile de 100 binden fazla çocuğun kimliği tespit edilmiştir. Interpol Genel Sekreterliği (IGS)'nin koordinatörlüğünde ilgili üye ülkelerin ortak olarak katıldığı uluslararası seviyede operasyonlar yapılmaktadır. Türkiye de bu operasyonlardan bir kısmına katılmıştır.

IGS bünyesinde bulunan insan ticareti ve kaçakçılığı bölümü altında cinsel istismarla ilgili çalışmalar devam etmektedir. Mücadele ile ilgili yeni gelişmeler Interpol Merkez Bürolarına iletilmekte, ulusal yasal düzenlemeler çerçevesinde mücadele devam etmektedir.

MADDE 15:

İnsan ticareti konusunda Ulusal Koordinatör konumunda olan Dışişleri Bakanlığı'nın girişimiyle, İnsan Ticareti ile Mücadele Ulusal Görev Gücü kurulmuştur. Ulusal Görev Gücü çalışmalarına Emniyet Genel Müdürlüğü'nden Yabancılar Hudut İltica Daire Başkanlığı, Güvenlik Daire Başkanlığı ve Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, Adli Sicil Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Başbakanlık İnsan Hakları, Sosyal Yardım ve İşbirliği Fonu Başkanlığı katılmaktadır.

Türkiye AGİT ve İnsan Ticareti Görev Gücü İstikrar Pakti'nin insan ticaretini önlemeye yönelik çabalarını aktif olarak desteklemekte ve bu Forum tarafından geliştirilen organizatörlerin soruşturulması, mağdurların korunması normlarını sıkı sıkıya uygulamaktadır. Türkiye bu alanda ayrıca, Uluslararası Göç Örgütü, SECI ve EUROPOL ile işbirliğinde bulunmaktadır.

Türkiye'de Dışişleri Bakanlığı, Konsolosluk Genel Müdürlüğü insan ticareti ile mücadelede uluslararası temaslar açısından ulusal koordinatörlük görevini üstlenmiştir. Ulusal koordinasyon, güvenlik ve organize suçlar açısından Emniyet Genel Müdürlüğü, koruma açısından ise Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile sağlanmaktadır. İnsan ticareti alanındaki uluslararası enstrümanların ve uygulamaların izlenmesinde asıl sorumluluk Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler Daire Başkanlığı'na aittir.

Bununla birlikte, bedensel ve ruhsal tedaviye ihtiyaç duyan insan ticareti mağdurları ile ilgili olarak; 05.12.2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde; “İnsan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık giderlerini karşılayacak durumda olmayan yabancı uyruklu hastalar, resmi sağlık kurum ve kuruluşlarınca sunulan sağlık hizmetlerinden yararlanmada, 4736 sayılı Kanunun 1inci maddesinin 1inci fıkrası hükmünden muaf tutulmaları” karara bağlanmıştır.

Ayrıca, Türkiye’de insan ticareti ile mücadele çalışmalarında yer almak üzere İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı ile İçişleri Bakanlığı arasında, 4 Eylül 2003 tarihinde, insan ticareti ile mücadelede işbirliği, mağdurların korunması, barındırılması, gönüllü olanların ülkelerine geri gönderilmeleri ve bu alanda çalışan görevlilerin eğitimi gibi pek çok konuyu içeren bir protokol imzalanmıştır.

Protokol, insan ticareti ile mücadelede Bakanlığımız ve İnsan Kaynaklarını Geliştirme Vakfı’nın hangi alanlarda işbirliği gerçekleştireceğini belirlemekle birlikte, insan ticareti mağdurlarının korunması ve barındırılmasının hangi koşullarda gerçekleştirileceği esaslarını içermektedir.

İnsan ticareti mağduru olarak tespit edilen şahıslara psikolojik destek ile koruma sağlanmakta olup, istemeleri halinde ülkemizde ülkelerine kontrollü olarak çıkışları yaptırılmaktadır.

Bu güne kadar 23 şahsa rehabilitasyon ve tedavi amacıyla Türkiye’de kalmalarını sağlamak için “İnsani Yardım Vizesi ve Geçici İkamet İzni” verilmiş, ayrıca 24 şahsında istekleri doğrultusunda Uluslararası Göç Örgütü (IOM) işbirliği ile kontrollü olarak ülkelerine çıkışları yaptırılmıştır.

MADDE 16:

Konuyla ilgili olarak genel hükümler 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda yer almaktadır.

Konuyla ilgili Kanunların ilgili maddeleri aşağıya çıkartılmıştır.

1. Ceza Muhakemesi Kanununun “Tutuklama nedenleri” başlığı altında düzenlenen 100. maddesinde;

“MADDE 100. - (1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,

Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (madde 76, 77, 78),

2. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

3. İşkence (madde 94, 95)

4. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),

5. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),

6. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),

7. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220),

8. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),

9. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),

b) 10.7.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu.

d) 10.7.2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.

e) 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.

f) 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 110 uncu maddesinin dört ve besinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.

(4) (Değişik:25.5.2005-5353/m.11) Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı bir yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez. Hükmü,

“Tutuklama kararı“” başlığı altında düzenlenen 101. maddesinde;

“MADDE 101. - (1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet

savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın

tutuklanmasına Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Bu

istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını

belirten hukukî ve fiilî nedenlere yer verilir.

(2) Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda hukukî ve fiilî nedenler ile gerekçeleri gösterilir. Kararın içeriği şüpheli veya sanığa sözlü olarak bildirilir, ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.

(3) Tutuklama istenildiğinde, şüpheli veya sanık, kendisinin seçeceği veya baro tarafından görevlendirilecek bir müdafinin yardımından yararlanır.

(4) Tutuklama kararı verilmezse, şüpheli veya sanık derhâl serbest bırakılır.

(5) Bu madde ile 100 üncü madde gereğince verilen kararlara itiraz edilebilir.” Hükümü,

“Tutuklananın durumunun yakınlarına bildirilmesi” başlığı altında düzenlenen 107.

maddesinde;

“MADDE 107. - (1) Tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, hâkimin kararıyla gecikmeksizin haber verilir.

(2) Ayrıca, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla, tutuklunun tutuklamayı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye bizzat bildirmesine de izin verilir.

(3) Şüpheli veya sanık yabancı olduğunda tutuklanma durumu, yazılı olarak karşı çıkmaması halinde, vatandaşı olduğu devletin konsolosluğuna bildirilir.” Hükümü,

“Yakalanan kişinin mahkemeye götürülmesi” başlığı altında düzenlenen 94.

maddesinde;

“MADDE 94. - (1) (Değişik:25.5.2005-5353/m.9) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen yakalama emri üzerine soruşturma veya kovuşturma evresinde yakalanan kişi, en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılmıyorsa, aynı süre içinde en yakın sulh ceza hâkimi önüne çıkarılır; serbest bırakılmadığı takdirde, yetkili hâkim veya mahkemeye en kısa zamanda gönderilmek üzere tutuklanır.” Hükümü,

“Tutuklulukta geçecek süre” başlığı altında düzenlenen 102. maddesinde;

“MADDE 102. - (1) Ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde tutukluluk süresi en çok altı aydır. Ancak, bu süre, zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek dört ay daha uzatılabilir.

(2) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez.

(3) Bu maddede öngörülen uzatma kararları, Cumhuriyet savcısının, şüpheli veya sanık ile müdafinin görüşleri alındıktan sonra verilir.” Hükümü,

“Tutukluluğun incelenmesi” başlığı altında düzenlenen 108. maddesinde;

“MADDE 108. - (1) Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından 100 üncü madde hükümleri göz önünde bulundurularak karar verilir.

(2) Tutukluluk durumunun incelenmesi, yukarıdaki fıkrada öngörülen süre içinde şüpheli tarafından da istenebilir.

(3) Hâkim veya mahkeme, tutukevinde bulunan sanığın tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceğine her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde oturumlar arasında ya da birinci fıkrada öngörülen süre içinde de re'sen karar verir.” Hükümü,

“Cumhuriyet savcısının tutuklama kararının geri alınmasını istemesi ” başlığı altında düzenlenen 103. maddesinde;

“MADDE 103. - (1) (Değişik:25.5.2005-5353/m.12) Cumhuriyet savcısı, şüphelinin adli kontrol altına alınarak serbest bırakılmasını sulh ceza hâkiminden isteyebilir. Hakkında tutuklama kararı verilmiş şüpheli ve müdafii de aynı istemde bulunabilirler¹.

(2) Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı adli kontrol veya tutuklamamın artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa, şüpheliyi re'sen serbest bırakır. Kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiğinde şüpheli serbest kalır.” Hükümü,

“Yakalama ve yakalanan kişi hakkında yapılacak işlemler” başlığı altında düzenlenen 90. maddesinde;

“MADDE 90. - (1) Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

(2) Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.

(3) Soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikâyete bağlı değildir.

¹ 5353 sayılı Kanununun 12. maddesiyle üçüncü cümle madde metninden çıkartılmıştır. Çıkartılan cümle “Bu hâlde sulh ceza hâkimi, Cumhuriyet savcısı ile şüpheli ve müdafii dinledikten sonra üç gün içinde karar verir” şeklindeydi.

(4) (Değişik:25.5.2005-5353/m.7) Kolluk, yakalandığı sırada kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyecek tedbirleri aldıktan sonra, yakalanan kişiye kanunî haklarını derhal bildirir.

(5) (Değişik:25.5.2005-5353/m.7) Birinci fıkraya göre yakalanıp kolluğa teslim edilen veya ikinci fıkra uyarınca görevlilerce yakalanan kişi ve olay hakkında Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek, emri doğrultusunda işlem yapılır.

(6) Yakalama emrine konu işlemin yerine getirilmesi nedeniyle yakalama emrinin çıkarılma amacının ortadan kalkması durumunda mahkeme, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından yakalama emrinin derhâl iadesi istenir.” Hükümü,

“Gözaltı” başlığı altında düzenlenen 91. maddesinde;

“MADDE 91. - (1) (Değişik:25.5.2005-5353/m.8) Yukarıdaki maddeye göre yakalanan kişi, Cumhuriyet Savcılığınca bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. Yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

(2) Gözaltına alma, bu tedbirin soruşturma yönünden zorunlu olmasına ve kişinin bir suçu işlediğini düşündürebilecek emarelerin varlığına bağlıdır.

(3) Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

(4) Yakalama işlemine, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, yakalanan kişi, müdafii veya kanunî temsilcisi, esi ya da birinci veya ikinci derecede kan hısımlı, hemen serbest bırakılmayı sağlamak için sulh ceza hâkimine başvurabilir. Sulh ceza hâkimi incelemeyi evrak üzerinde yaparak derhâl ve nihayet yirmidört saat dolmadan başvuruyu sonuçlandırır. Yakalamanın veya gözaltına alma veya gözaltı süresini uzatmanın yerinde olduğu kanısına varılırsa başvuru reddedilir ya da yakalananın derhâl soruşturma evrakı ile Cumhuriyet Savcılığında hazır bulundurulmasına karar verilir.

(5) Gözaltı süresinin dolması veya sulh ceza hâkiminin kararı üzerine serbest bırakılan kişi hakkında yakalamaya neden olan fille ilgili yeni ve yeterli delil elde edilmedikçe ve Cumhuriyet savcısının kararı olmadıkça bir daha aynı nedenle yakalama işlemi uygulanamaz.

(6) Gözaltına alınan kişi bırakılmazsa, en geç bu süreler sonunda sulh ceza hâkimi önüne çıkarılıp sorguya çekilir. Sorguda müdafii de hazır bulunur.” Hükümü,

“Yakalanan veya gözaltına alınanın durumunun yakınlarına bildirilmesi” başlığı altında düzenlenen 95. maddesinde;

“MADDE 95. - (1) Şüpheli veya sanık yakalandığında, gözaltına alındığında veya gözaltı süresi uzatıldığında, Cumhuriyet savcısının emriyle bir yakınına veya belirlediği bir kişiye gecikmeksizin haber verilir.

(2) Yakalanan veya gözaltına alınan yabancı ise, yazılı olarak karşı çıkmaması halinde, durumu, vatandaşı olduğu devletin konsolosluğuna bildirilir.” Hükümü,

“Yakalamanın ilgililere bildirilmesi” başlığı altında düzenlenen 96. maddesinde;

“MADDE 96. - (1) Soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı olan suç hakkında 90 ncı maddenin üçüncü fıkrasına göre şikâyetten önce şüpheli yakalanmış olursa şikâyete yetkili olan kimseye ve bunlar birden fazla ise hiç olmazsa birine yakalama bildirilir.” Hükümü,

“Yakalama emri ve nedenleri” başlığı altında düzenlenen 98. maddesinde;

“MADDE 98. - (1) (Değişik:25.5.2005-5353/m.10) Soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından yakalama emri düzenlenebilir. Ayrıca, tutuklama isteminin reddi kararına itiraz halinde, itiraz mercii tarafından da yakalama emri düzenlenebilir.

(2) Yakalanmış iken kolluk görevlisinin elinden kaçan şüpheli veya sanık ya da tutukevi veya ceza infaz kurumundan kaçan tutuklu veya hükümlü hakkında Cumhuriyet savcıları ve kolluk kuvvetleri de yakalama emri düzenleyebilirler.

(3) Kovuşturma evresinde kaçak sanık hakkında yakalama emri re'sen veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim veya mahkeme tarafından düzenlenir.

(4) Yakalama emrinde, kişinin açık eşkâli, bilindiğinde kimliği ve yüklenen suç ile yakalandığında nereye gönderileceği gösterilir.” Hükümü,

“İfade veya sorgu için çağrı” başlığı altında düzenlenen 145. maddesinde;

“MADDE 145. - (1) İfadesi alınacak veya sorgusu yapılacak kişi davetiye ile çağrılır; çağrılma nedeni açıkça belirtilir; gelmezse zorla getirileceği yazılır.” Hükümü,

“ Şüpheli veya sanığın zorla getirilmesi” başlığı altında düzenlenen 146. maddesinde;

“MADDE 146. - (1) Hakkında tutuklama kararı verilmesi veya yakalama emri düzenlenmesi için yeterli nedenler bulunan şüpheli veya sanığın zorla getirilmesine karar verilebilir.

(2) Zorla getirme kararı, şüpheli veya sanığın açıkça kim olduğunu, kendisiyle ilgili suçu, gerektiğinde eşkâlini ve zorla getirilmesi nedenlerini içerir.

(3) Zorla getirme kararının bir örneği şüpheli veya sanığa verilir.

(4) Zorla getirme kararı ile çağrılan şüpheli veya sanık derhâl, olanak bulunmadığında yol süresi hariç en geç yirmidört saat içinde çağırana hâkimin, mahkemenin veya zorla getirmeyi isteyen Cumhuriyet savcısının önüne götürülür ve sorguya çekilir veya ifadesi alınır.

(5) Zorla getirme, bunun için haklı görülecek bir zamanda başlar ve hâkim, mahkeme veya zorla getirmeyi isteyen Cumhuriyet savcısı tarafından, sorguya çekilmenin veya ifade almanın sonuna kadar devam eder.

(6) Zorla getirme kararının yerine getirilememesinin nedenleri, köy veya mahalle muhtarı ile kolluk görevlisinin birlikte imzalayacakları bir tutanakla saptanır.”
Hükmü,

“İfade ve sorgunun tarzı” başlığı altında düzenlenen 147. maddesinde

“MADDE 147. - (1) Şüphelinin veya sanığın ifadesinin alınmasında veya sorguya çekilmesinde aşağıdaki hususlara uyulur:

a) Şüpheli veya sanığın kimliği saptanır. Şüpheli veya sanık, kimliğine ilişkin soruları doğru olarak cevaplandırmakla yükümlüdür.

b) Kendisine yüklenen suç anlatılır.

c) Müdafî seçme hakkının bulunduğu ve onun hukukî yardımından yararlanabileceği, müdafîin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceği, kendisine bildirilir. Müdafî seçecek durumda olmadığı ve bir müdafî yardımından faydalanmak istediği takdirde, kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirilir.

d) 95 inci madde hükmü saklı kalmak üzere, yakalanan kişinin yakınlarından istediğine yakalandığı derhâl bildirilir.

e) Yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanunî hakkı olduğu söylenir.

f) Şüpheden kurtulması için somut delillerin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılır ve kendisi aleyhine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanınır.

g) İfade verenin veya sorguya çekilenin kişisel ve ekonomik durumu hakkında bilgi alınır.

h) İfade ve sorgu işlemlerinin kaydında, teknik imkânlardan yararlanır.

i) İfade veya sorgu bir tutanağa bağlanır. Bu tutanakta aşağıda belirtilen hususlar yer alır:

1. İfade alma veya sorguya çekme işleminin yapıldığı yer ve tarih.

2. İfade alma veya sorguya çekme sırasında hazır bulunan kişilerin isim ve sıfatları ile ifade veren veya sorguya çekilen kişinin açık kimliği.

3. İfade almanın veya sorgunun yapılmasında yukarıdaki işlemlerin yerine getirilip getirilmediği, bu işlemler yerine getirilmemiş ise nedenleri.

4. Tutanak içeriğinin ifade veren veya sorguya çekilen ile hazır olan müdafî tarafından okunduğu ve imzalarının alındığı.

5. İmzadan çekinme hâlinde bunun nedenleri.” Hükümü,

“İfade alma ve sorguda yasak usuller ” başlığı altında düzenlenen 148. maddesinde

“MADDE 148. - (1) Şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilaç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz.

(2) Kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez.

(3) Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez.

(4) Müdafî hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınmaz.

(5) Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında, bu işlem ancak Cumhuriyet savcısı tarafından yapılabilir.” Hükümü,

“Müdafî Seçimi, Görevlendirilmesi, Görev ve Yetkileri” başlığı altında düzenlenen 149. maddesinde

“MADDE 149. - (1) Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafîin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafî seçebilir.

(2) Soruşturma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir.

(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.

“Müdafîin görevlendirilmesi başlığı altında düzenlenen 150. maddesinde

“MADDE 150. - (1) Şüpheli veya sanık, müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi hâlinde bir müdafî görevlendirilir.

(2) Şüpheli veya sanık onsekiz yaşını doldurmamış ya da sağır veya dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede malûl olur ve bir müdafî de bulunmazsa istemi aranmaksızın bir müdafî görevlendirilir.

(3) Üst sınırı en az beş yıl hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.” Hükmü,

“Müdafî görevini yerine getirmediğinde yapılacak işlem ve müdafîlik görevinden yasaklanma² başlığı altında düzenlenen 151. maddesinde

“MADDE 151. - (1) 150 nci madde hükmüne göre görevlendirilen müdafî, duruşmada hazır bulunmaz veya vakitsiz olarak duruşmadan çekilir veya görevini yerine getirmekten kaçınırsa, hâkim veya mahkeme derhâl başka bir müdafî görevlendirilmesi için gerekli işlemi yapar. Bu durumda mahkeme oturuma ara verebileceği gibi oturumun ertelenmesine de karar verebilir.

(2) Eğer yeni müdafî savunmasını hazırlamak için yeterli zaman olmadığını açıklarsa oturum ertelenir.

(3) (Ek:25.5.2005-5353/m.22) 149 uncu maddeye göre seçilen veya 150 nci maddeye göre görevlendirilen ve Türk Ceza Kanununun 220 ve 314 üncü maddesinde sayılan suçlar ile terör suçlarından tutuklu ve hükümlü olanların müdafîlik veya vekillik görevini üstlenen avukat, hakkında bu fıkroda sayılan suçlar nedeniyle kovuşturma açılması halinde tutuklu veya hükümlünün müdafîlik veya vekilliğini üstlenmekten yasaklanabilir.

(4) (Ek:25.5.2005-5353/m.22) Cumhuriyet savcısının yasaklamaya ilişkin talebi hakkında, müdafî veya vekil hakkında açılan kovuşturmanın yapıldığı mahkeme tarafından gecikmeksizin karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz edilebilir. İtiraz sonucunda yasaklama kararının kaldırılması halinde avukat görevini devam ettirir. Müdafîlik görevinden yasaklama kararı, kovuşturma konusu suçla sınırlı olmak üzere, bir yıl süre ile verilebilir. Ancak, kovuşturmanın niteliği itibarıyla bu süreler altı aydan fazla olmamak üzere en fazla iki defa uzatılabilir. Kovuşturma sonunda mahkûmiyet dışında bir karar verilmesi halinde, kesinleşmesi beklenmeksizin yasaklama kararı kendiliğinden kalkar.

(5) (Ek:25.5.2005-5353/m.22) Görevden yasaklama kararı, tutuklu veya hükümlü ile yeni bir müdafî görevlendirilmesi için derhal ilgili baro başkanlığına bildirilir.

(6) (Ek:25.5.2005-5353/m.22) Müdafî veya vekil görevden yasaklanmış bulunduğu sürece başka davalarla ilgili olsa bile müdafîliğini veya vekilliğini üstlendiği kişiyi ceza infaz kurumunda veya tutukevinde ziyaret edemez.” Hükmü,

² Maddenin kenar başlığı 25.05.2005 tarih ve 5353 sayılı Kanunun 22. maddesi ile değiştirilmiştir.

“Şüpheli veya sanığın birden fazla olması hâlinde savunma” başlığı altında düzenlenen 152. maddesinde

“MADDE 152. - (1) Yararları birbirine uygun olan birden fazla şüpheli veya sanığın savunması aynı müdafie verilebilir.” Hükümü,

Müdafiiin dosyayı inceleme yetkisi başlığı altında düzenlenen 153. maddesinde

“MADDE 153. - (1) Müdafii, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir.

(2) Müdafiiin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek alması, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, sulh ceza hâkiminin kararıyla bu yetkisi kısıtlanabilir.

(3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) (Değişik:25.5.2005-5353/m.23) Müdafii, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir.

(5) Bu maddenin içerdiği haklardan suçtan zarar görenin vekili de yararlanır.”,hükümü,

“Müdafii ile görüşme” başlığı altında düzenlenen 154. maddesinde

“MADDE 154. - (1) Şüpheli veya sanık, vekâletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz.” Hükümü,

“Kanunî temsilci veya eşin duruşmada hazır bulunması” başlığı altında düzenlenen 155. maddesinde,

“MADDE 155. - (1) Sanığın kanunî temsilcisine duruşma gün ve saati bildirilir ve duruşmaya kabul edilerek istemi üzerine dinlenebilir.

(2) Sanığın eşi hakkında da tebligat yapılmaksızın birinci fıkra hükmü uygulanır.” Hükümü,

“Müdafiiin görevlendirilmesinde usul” başlığı altında düzenlenen 156. maddesinde

“MADDE 156. - (1) 150 nci maddede yazılı olan hâllerde, müdafii;

a) Soruşturma evresinde, ifadeyi alan merciin veya sorguyu yapan hâkimin istemi üzerine,

b) Kovuşturma evresinde, mahkemenin istemi üzerine,

Baro tarafından görevlendirilir.

(2) Yukarıda belirtilen hâllerde müdafî soruşturmanın veya kovuşturmanın yapıldığı yer barosunca görevlendirilir.

(3) Süpheli veya sanığın kendisinin sonradan müdafî seçmesi halinde, baro tarafından görevlendirilen avukatın görevi sona erer. “ hükmü düzenlenmiştir.

2. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

3.7.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilip yürürlüğe giren 5395

sayılı Çocuk Koruma Kanunu Çocuk hukuku ile ilgili uluslar arası standartlar getirmiş

çocuklarla ilgili soruşturma ve kovuşturma(Yargılama) da esaslarına ilişkin;

Soruşturma

MADDE 15.- (1) Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır.

(2) Çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir.

(3) Cumhuriyet savcısı soruşturma sırasında gerekli görüldüğünde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hâkiminden isteyebilir.

Çocuğun gözetiminde tutulması

MADDE 16.- (1) Gözetimine alınan çocuklar, kolluğun çocuk biriminde tutulur.

(2) Kolluğun çocuk biriminin bulunmadığı yerlerde çocuklar, gözetimine alınan yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulur.

İstirak hâlinde işlenen suçlar

MADDE 17.- (1) Çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturma ayrı yürütülür.

(2) Bu hâlde de çocuklar hakkında gerekli tedbirler uygulanmakla beraber, mahkeme lüzum gördüğü takdirde çocuk hakkındaki yargılamayı genel mahkemedeki davanın sonucuna kadar bekletebilir.

(3) Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi hâlinde, genel mahkemelerde, yargılamanın her aşamasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla birleştirme kararı verilebilir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.

Çocuğun nakli

MADDE 18.- (1) Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi

MADDE 19.- (1) Fiil için kanunda öngörülen cezanın üst sınırı üç aydan fazla ve iki yıla kadar (iki yıl dâhil) hapis cezasını veya adlî para cezasını gerektirir ise, Cumhuriyet savcısı tarafından deliller toplandıktan sonra şüpheli hakkında açılacak kamu davası;

a) Çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Yapılan soruşturmanın, kamu davası açılmasının ertelenmesi hâlinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi,

c) Kamu davası açılmasının ertelenmesinin, şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması,

d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi hâlinde, beş yıl süreyle ertelenebilir. Bu fıkranın (d) bendindeki koşul çocuğun ailesinin veya kendisinin ekonomik durumunun elverişli olmaması hâlinde aranmayabilir.

(2) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararın uygulanması, çocuk hâkiminin onamasına bağlıdır. Bu husustaki karar beş gün içinde verilir.

(3) Erteleme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı takdirde, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Erteleme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kamu davası açılır. Erteleme süresince zamanaşımı işlemez.

(4) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(5) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuk bakımından, birinci fıkrada öngörülen hapis cezasının üst sınırı üç yıl (üç yıl dâhil) olarak uygulanır.

Adlî kontrol

MADDE 20.- (1) Suçta sürüklenen çocuklar hakkında soruşturma veya kovuşturma evrelerinde adlî kontrol tedbiri olarak Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinde sayılanlar ile aşağıdaki tedbirlerden bir ya da birkaçına karar verilebilir:

a) Belirlenen çevre sınırları dışına çıkmamak,

b) Belirlenen bazı yerlere gidememek veya ancak bazı yerlere gidebilmek,

c) Belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişki kurmamak.

(2) Ancak bu tedbirlerden sonuç alınamaması, sonuç alınamayacağının anlaşılması veya tedbirlere uyulmaması durumunda tutuklama kararı verilebilir.

Tutuklama yasağı

MADDE 21.- (1) Onbeş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerinden dolayı tutuklama kararı verilemez.

İKİNCİ BÖLÜM

Kovuşturma

Duruşma

MADDE 22.- (1) Çocuk, velisi, vasisi, mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi, çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisi duruşmada hazır bulunabilir.

(2) Mahkeme veya hâkim, çocuğun sorgusu veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurabilir.

(3) Duruşmalarda hazır bulunan çocuk, yararı gerektirdiği takdirde duruşma salonundan çıkarılabileceği gibi sorgusu yapılmış çocuğun duruşmada hazır bulundurulmasına da gerek görülmeyebilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması

MADDE 23.- (1) Çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda belirlenen ceza, en çok üç yıla kadar (üç yıl dâhil) hapis veya adlî para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

(2) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilebilmesi için gerekli koşullar şunlardır:

- a) Çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması.
- b) Çocuğun yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaat gelmiş olması.
- c) Çocuk hakkında, kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları itibarıyla bir cezaya hükmedilmesine gerek görülmemesi.
- d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi. Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi hâlinde, mahkemece takdir edilecek bir miktarda paranın bir defada Maliye veznesine yatırılması. Ancak bu koşul, çocuğun ailesinin veya kendisinin ekonomik durumunun elverişli olmaması hâlinde aranmayabilir.

(3) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi hâlinde, çocuk, beş yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine tâbi tutulur. Bu süre içinde çocuğun bir eğitim kurumuna devam etmesine, belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur.

(4) İkinci fıkranın (d) bendinde belirtilen koşulun yerine getirilememesi hâlinde; denetimli serbestlik süresince sanığa aşağıdaki yükümlülüklerden biri yüklenerek, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir:

- a) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aylık taksitler hâlinde ödenerek tamamen giderilmesi.
- b) Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi hâlinde, mahkemece takdir edilecek miktarda paranın aylık taksitler hâlinde Maliye veznesine yatırılması.

(5) Denetimli serbestlik süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı ve yükümlülüklere uygun davranıldığı takdirde, davanın düşmesine karar verilir.

(6) Çocuğun denetimli serbestlik süresi içinde işlediği hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç nedeniyle mahkûm olması veya yükümlülüklerine aykırı davranması hâlinde, mahkeme geri bıraktığı hükmü açıklar. Ancak mahkeme, yükümlülüklerin yerine getirilme durumunu göz önünde bulundurarak, çocuk hakkında belirlenen cezada yarı oranına kadar indirim yapabilir.

(7) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.

(8) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Uzlaşma

MADDE 24.- (1) Suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak uzlaşma, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan veya kasten işlenen ve alt sınırı iki yılı aşmayan hapis veya adli para cezasını gerektiren ya da taksirle işlenen suçlarda uygulanır.

(2) Suç tarihinde onbeş yaşını doldurmayan çocuklar bakımından, birinci fıkrada öngörülen hapis cezasının alt sınırı üç yıl olarak uygulanır.”

Yeni düzenlemeler getirilmiştir.

3.Yakalama Yönetmeliği

Küçüklerle İlgili Özel Hüküm

Madde 19- Çocuklarla ilgili özel hüküm

Madde 19 – Çocuklar bakımından yakalama ve ifade alma yetkileri aşağıdaki şekilde sınırlandırılmıştır:

a) Fıili işlediği zaman oniki yaşını doldurmamış olanlar ile onbeş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler;

1) Suç nedeni ile yakalanamaz ve hiçbir suretle suç tespitinde kullanılamaz.

2) Kimlik ve suç tespiti amacı ile yakalama yapılabilir. Kimlik tespitinden hemen sonra serbest bırakılır. Tespit edilen kimlik ve suç, mahkeme başkanı veya hâkimi tarafından tedbir kararı alınmasına esas olmak üzere derhâl Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir.

b) Oniki yaşını doldurmuş, ancak onsekiz yaşını doldurmamış olanlar suç sebebi ile yakalanabilirler. Bu çocuklar, yakınları ile müdafiyeye haber verilerek derhâl Cumhuriyet başsavcılığına sevk edilirler; bunlarla ilgili soruşturma Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır ve aşağıdaki hükümlere göre yürütülür:

1) Çocuğun gözaltına alındığı ana-baba veya vasisine bildirilir.

2) Kendi talebi olmasa bile müdafiden yararlandırılır, ana-baba veya vasisi müdafii secebilir.

3) Müdafii hazır bulundurulmak şartı ile şüpheli çocuğun ifadesi alınır.

4) Kendisinin yararına aykırı olduğu saptanmadığı veya kanunî bir engel bulunmadığı durumlarda ana-babası veya vasisi ifade alınırken hazır bulunabilir.

5) Yetişkinlerden ayrı yerlerde tutulur.

6) 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda yazılı suçlar büyüklerle beraber işlendiği takdirde soruşturma evresinde çocuklarla ilgili evrak ayrılır, soruşturmaları ayrı ayrı yürütülür.

7) Çocukların kimlikleri ve eylemleri mutlaka gizli tutulur.

8) Suçun mağduru çocuksa, bunlara karşı işlenen suçüstü hâllerinde, kovuşturulması suçtan zarar gören kimsenin şikâyetine bağlı olan fiillerde şüphelinin yakalanması ve soruşturma yapılması için şikâyet şartı aranmaz.

9) Çocuklarla ilgili işlemler mümkün olduğu ölçüde sivil kıyafetli görevliler tarafından yerine getirilir.

10) Çocuklara kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak, zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlemler alınır.

b) Bilindiği üzere, müsadere konusunda temel mevzuat 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 54 ve 55. maddelerinde yer almaktadır.

“Eşya müsadereesi” başlığı altında düzenlenen 54. maddesinde,

“MADDE 54. - (1) İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadereesine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlâk açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren eşyanın, ortadan kaldırılması, elden çıkarılması, tüketilmesi veya müsadereesinin başka bir surette imkânsız kılınması hâlinde; bu eşyanın değeri kadar para tutarının müsadereesine karar verilir.

(3) Suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesinin işlenen suçta nazaran daha ağır sonuçlar doğuracağı ve bu nedenle hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığında, müsadereesine hükmedilmeyebilir.

(4) Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya, müsadere edilir.

(5) Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsadereesi gerektiğinde, tümüne zarar vermeksizin bu kısmı ayırmak olanaklı ise, sadece bu kısmın müsadereesine karar verilir.

(6) Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak, sadece suçta iştirak eden kişinin payının müsadereesine hükmolunur.

“Kazanç müsadereesi” başlığı altında düzenlenen 55. maddesinde,

MADDE 55. - (1) Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddî menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddî menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.

(2) Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere elkonulmadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine hükmedilir.

MADDE 17:

Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Pornografisi ile ilgili olarak, Palermo'da 12-15 Aralık 2000 tarihlerinde yapılan BM Sınırşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesinin imzaya açılan iki Ek Protokolünden biri olan İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol ülkemiz tarafından imzalanmıştır.

ILO kapsamında imzalanan ve 27 Haziran 2001 tarih ve 24445 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 182 nolu "Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi"nin 3. maddesinin (b) bendinde "Çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu", "en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği" kapsamında değerlendirilmiştir.

Ulusal mevzuatımızda ise, insan ticareti kavramı ve on sekiz yaşını doldurmamış çocukların çeşitli amaçlarla kaçırılmaları 4771 sayılı Kanun'un 201/b maddesi ile cezaî müeyyideye bağlanmıştır.

5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununun İkinci kitap, ikinci kısım, altıncı bölümde düzenlenen "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlığı ültöndü konu ile ilgili olarak;

"Cinsel saldırı

MADDE 102. - (1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır.

(3) Suçun;

a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,

d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.

(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Çocukların cinsel istismarı

MADDE 103. - (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar,

Anlaşılır.

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) (Değişik:29.06.2005-5377/m.12) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Reşit olmayanla cinsel ilişki

MADDE 104. - (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikâyet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır.

Cinsel taciz

MADDE 105. - (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adlî para cezasına hükmolunur.

(2) (Değişik:29.06.2005-5377/m.13) Bu fiiller; hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak

suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.”

Hükümleri ile :

Çocukları fuhşa teşvik edenler hakkında;

“Fuhuş

MADDE 227. - (1) Çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.

(2) Bir kimseyi fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Fuhşa sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçiminin sağlanması, fuhşa teşvik sayılır.

(3) Fuhuş amacıyla ülkeye insan sokan veya insanların ülke dışına çıkmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre cezaya hükmolunur.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlât edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(7) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

(8) Fuhşa sürüklenen kişi, tedavi veya terapiye tabi tutulur. “

hükümleri düzenlemiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 220 üncü maddesinde “Her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara” verilecek ceza

düzenlenmiştir. Fuhşa aracılık, teşvik, tahrik ve kadın ticareti fiilleri cürüm niteliğinde suç oldukları için bu cürümleri işlemek amacıyla kurulmuş teşekküllere de TCK Madde 220 hükmü uygulanabilecektir.

Ayrıca, Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Kanun, Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesi çerçevesinde işlenen fiillerden, yani fuhşiyata tahrik fiillerinden elde edilen gelirleri de “kara para” saymaktadır. Dolayısıyla bunların aklanmasının önlenmesi için Kanun'un öngördüğü bütün tedbirlerin burada da uygulanması söz konusudur.

Pornografik ürünler ise, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuzun 226. maddesinde düzenlenmiştir. 1117 Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu da, 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan basılmış eserleri sınırlamalara tabi tutmaktadır.

Öte yandan, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınlar Hakkında Kanun'un; “Yayın İlkeleri” başlığını taşıyan ikinci bölümünde, 4. maddenin u bendinde, “Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi” radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri arasında sayılmıştır.

Diğer taraftan, yukarıda da açıklandığı üzere suçluların iadesine ilişkin olan “Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi” ile bir çok ülke ile imzalanan ikili anlaşmalar da bulunmaktadır.

MADDE 18:

UNICEF ile yürütülen çalışmalar;

T.C.Hükümeti – UNICEF 2001 – 2005 İşbirliği Programı Ana Uygulama Planı kapsamında, ilgili sektörlerle projeler bazında çalışmalar yürütülmektedir. T.C.Hükümeti – UNICEF arasındaki işbirliği çerçevesinde, Ana Uygulama Planlarının programlanması,

onaylanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi görevi, Sektörlerarası Çocuk Kurulu (SÇK) tarafından yürütülmektedir.

2001-2005 T.C.-UNICEF işbirliği programı kapsamında hazırlanan programlara bakıldığında; program 1: Erken Çocukluk Döneminde Bakım Alt Projeleri 1.1 Anne ve Çocuk Sağlığı Beslenmesi, 1.2 Anne ve Çocuk Gelişimi, Program 2: Çocuk Adölesan Gelişimi ve Korunması, Alt Projeler 2.1 Çocuk Dostu Öğrenme Mekanları, 2.2 Adölesan Sağlığı ve Gelişimi, 2.3 Özel Korunmaya Muhtaç Olan Çocuklar, Program 3 Politika Geliştirme ve Toplum Katılımının Güçlendirilmesi, Alt Projeleri ise; 3.1 Çocuğa ve Kadına Sunulan Temel Hizmetlerde Yerel Kapasite Geliştirme, Program 3.2 Tanıtım ve Toplum Katılımının Güçlendirilmesi, 3.3 Kadın ve Çocuk Bilgi Ağı, 3.4 Afetler ve Acil Durumlarda Hazırlık Projeleridir. Söz konusu program ve projelerden; Çocuk Adölesan Gelişimi ve Korunması Programının 2.3 Özel Korunmaya Muhtaç Çocuklar Projesi ile Politika Geliştirilme ve Toplum Katılımının güçlendirilmesi Programının Tanıtım ve Toplumun Katılımının Güçlendirilmesi Projeleri yürütülmektedir.

Dünya Bankası ile yürütülen çalışmalar;

Sosyal Riski Azaltma Projesi;

Sosyal Riski Azaltma Projesi'nin temel hedefi, aşağıdaki faaliyetler yoluyla Türkiye'de kısa ve uzun vadede, yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunmaktır. Proje ile; yaşanan ekonomik krizin muhtaç nüfus üzerindeki etkisini azaltma, yoksullara hizmet ve sosyal yardım sağlayan devlet kurumlarının kapasitesini arttırma, temel sağlık ve eğitim

hizmetlerinin iyileştirilmesi için nüfusun en yoksul %6'lık bölümünü hedef alan temel bir sosyal yardım sistemi kurma, yoksulların gelir elde etme ve istihdam fırsatlarını artırma amacını taşımaktadır.

ILO ile yürütülen çalışmalar;

Diyarbakır Kentinde Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, geniş kapsamlı ekonomik, toplumsal ve çevresel kalkınma programlarının koordinatörlüğünü yapan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP BKİ) diğer bölgesel kalkınma faaliyetlerinin yanı sıra, ILO-IPEC çerçevesinde bölgedeki resmi, özel ve gönüllü kuruluşlarla birlikte "Diyarbakır Kentinde Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Programı"nı SHÇEK işbirliği ile yürütmektedir. Söz konusu Program ile sokakta çalışan çocukların ve ailelerinin yaşam standartlarını iyileştirmek, yerel kapasiteyi güçlendirmek ve çocuk işçiliğini kademeli olarak azaltmak amaçlanmıştır. Program, sokakta çalışan çocuklara yönelik bir rehabilitasyon ve eğitim-destek merkezinin kurulmasını, merkez uzmanlarının eğitimini, ilgili kamu ve sivil toplum kuruluş temsilcilerinin katıldığı bir eylem komitesinin oluşturulmasını ve yönlendirilmesini kapsamaktadır. Program kapsamında 1999 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) bünyesinde "75. Yıl Çocuk ve Gençlik Merkezi" kurulmuş ve sokakta çalışan çocuklara yönelik etkinlikler başlatılmıştır.

Deprem Bölgesinde Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Ve Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Programı

17 Ağustos 1999'da meydana gelen şiddetli deprem Kuzeydoğu Anadolu'da ekonomik ve sosyo-kültürel değişikliklere neden olmuştur. Gölcük, Yalova, Adapazarı bölgeleri bu değişikliklerden en fazla etkilenen yerleşim birimleri olmuştur. Depremle birlikte ortaya çıkan ekonomik kriz, ailelerin yaşadıkları koşulları daha da kötüleştirmiş ve yoksullaşan aileler çocuk emeğine gereksinim duyar hale gelmişlerdir. Deprem sonrası araştırma bulgularına göre, Bölgede sokakta çalışan çocukların sayısında artış belirlenmiştir. Aynı araştırma ile, deprem sonrası ailelerin geçim stratejisi olarak çocuklarını okula gönderemediklerini ya da okuldan alıp işe sokmaya yöneldiklerini saptanmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı, gerek sokaklarda çalışan çocukların rehabilitasyonu, gerekse bölgede depremin bir sonucu olarak çocukların çalışmasının önlenmesine yönelik sürdürülebilir ve tekrarlanabilir bir "model" geliştirmek amacıyla ILO/IPEC, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yalova Valiliği ve diğer ortaklarla (Kamu, STK, yerel yönetim) birlikte "Program" bahsedilen üç bölgede uygulanmıştır. Program ile; çalışan ve çalışma yaşamına atılma riski altında bulunan 1500 çocuğa ulaşılması ve bu çocuklara eğitim, sağlık, beslenme, psiko-sosyal ve kriz danışmanlık hizmetleri sağlanması, bu arada söz konusu çocukların ailelerine sosyal destek verilmesi, bölgede işbirliği yapılan kuruluşların, çocuk işçilere rehabilitasyon sağlama kapasitelerinin güçlendirilmesine ve çocuk işçiliği konusunun bölgeye yönelik genel kalkınma planlarına entegrasyonu, genel olarak kamuoyunun, yerel idarecilerin ve özellikle planlama birimlerinin çocuk işçiliği sorunu konusundaki bilinç ve duyarlılıklarının geliştirilmesi sağlanmıştır.

Program ile ayrıca; Ülke ölçeğinde sokakta çalışan çocuklara yönelik duyarlılık artmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı gibi asayiş sağlama

amaçlı kurumlar konuyla ilgili çalışmalar başlatmıştır. Mevcut Hükümet ise, “sokakta çalışan çocuklar” sorununu “acil eylem planı”na dahil etmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından ILO/IPEC kapsamında ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla sivil toplum örgütlerinin görüşleri doğrultusunda öncelikle en kötü biçimdeki çocuk işçiliği olmak üzere, sorunun çözümüne yönelik bir ulusal program hazırlanmıştır. Hazırlanan programa göre, Türkiye’ de çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri, sokakta çalışan çocuklar, küçük ve orta ölçekli işletmelerde ağır tehlikeli işlerde çalışan çocuklar, tarımda, aile işleri dışında gezici tarım işlerinde kötü koşullarda çalışan çocuklar olarak belirtilmiştir.

Ulusal program uygulamasına destek vermek üzere, 2005 yılı başından itibaren özellikle ekonomik, sosyal ve eğitim açısından önemli dezavantajlara sahip olması yanında çocuk işçiliğinin yaygın olarak görüldüğü 24 ilde çocukların sağlıkları, güvenlikleri, açısından tehlikeli ve zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişmeleri açısından olumsuzluklara yol açan, eğitimine devamına engel olan işlerden çekilmesine yönelik olarak projeler uygulamaya konulacaktır.

Projeler ile hedef alınan illerde yapılacak çalışmalar ülkenin diğer yöreleri için de bir örnek teşkil edecek, oluşacak sinerji ile çocuk işçiliği ülke düzeyinde önemli oranda azalacak ve çocukların eğitime yönlendirilmesi ile kalifiye, yatişmiş işgücü sağlanmasına destek yanında, çocukların işden çekildiği alanlarda yetişkinlere istihdam imkanı oluşması sonucunda da ülkenin işsizlik sorununa da destek sağlanmış olacaktır.

MADDE 19:

Çocuk Hakları Sözleşmesinin ilke ve hükümlerinin ülkemizdeki mevcut mevzuat ile uyumluluğuna dair, ilki 2000 yılında yapılan TC. nin İlgili yasaları ve Mevzuatı çalışması, yeni uyum yasaları ile güncellenerek, 2004 yılı itibariyle tamamlanmış ve basım aşamasına gelmiştir.